

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

תובותכ תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9291

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות לח

מסכת כתובות

פרק ראשון

תני בר קפ"א בתולה נשאת בר' ונבעלת בה' ה
הואיל ונאמרה בו ברכה לרגים אלמנה נשאת
בה' ונבעלת בו' הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם:
דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר א
ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמים ^{סס}
וארץ כתיב *אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ^{ישע' מח}
ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב *מכון ^{שמות טו}
לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך. השיב בבלי
אחד ור' חייא שמו *ויבשת ידיו יצרו ידו כתיב. ^{תלים סס}
והכתיב יצרו אמר רב נחמן בר יצחק יצרו אצבעותיו
כדכתיב *כי אראה שמוך מעשה אצבעותיך. ^{סס ח}
מיתיבו *השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו ^{סס יט}
מגיד הרקיע ה"ק מעשה ידיהם של צדיקים מי
מגיד הרקיע ומאי ניהו מטר:
ונבעלת בה' משתמשך גד' ויכנס ליל ה': ברכה לרגים פרו
ורבו ומלאו את הנשים: הואיל ונאמרה בו ברכה
לאדם פרו ורבו ומלאו את הארץ:
אף ידו מלא יד: מקדש מעשה ידי לדיקי' הוא: ה"ק האי ומעשה
ידיו במעשה הלדיקי' כתיב שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של
הקב"ה וה"ק ומעש' ידיו הוא מעשה הלדיקי' מגיד הרקיע שהרקיע
מעיד עליהם לנריות שהם לדיקי' שמתפללי' על הגשמי' ומטר יורד:

בדרש בר קפרא מ"ד *ויתר תהיה לך על אונך.
 אל תקרי אונך אלא אוניך שאם ישמע
 דברי' כג אדם דבר שאינו הגון *יניח אצבעו באזניו והיינו
 פס דא"ר אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומו'
 ע"כ ליתדות מ"ט אילומא משום דמחלקן כל חדא וחדא
 למלתיה עבידא דאמר מר זו זרת זו קמיצה זו אמת
 זו אצבע זו גודל. אלא מ"ט משופות כיתדות
 שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו
 באזניו. תנא דבי ר' ישמעאל מפני מה אוון כולה
 קשה והאלויה (שלה) רבה שאם ישמע דבר
 שאינו הגון יכוף אליה לתוכה. ת"ר אל ישמיע
 אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהם נכויים
 תחלה לאברים:

יניח אצבעו שהיא שפוייה כיתד: מ"ט כלו' בעאי דומות כיתדות:
 אילומא דמחלקן שמקולקות זו מזו ואינן מקוברות יחד:
 חדא וחדא למלתיה קושיא היא כל אחת יש בה לורך ואף בלרכי
 גבוה: זו זרת מן הקטנה מודדין זרת של קשן: זו קמיצה מאלצע
 שאלל הקטנה מתקילין לקמוץ קופה שלש אלצעות על פס ידו
 הקמילה והאמה ואלצע וקומץ: זו אמה מהגדולה מודדין אחת
 בכין ואחת כלים: זו אצבע למתן דמים של קטאת דכתיב ביה
 באלצעו: זו גודל לבהגיד דאהרן דמלורע: משופות אגוייט"דאש
 בלע"ז: אליה נשר שנסוף האוזן: נכויים תחלה לאברים רכות
 ודקות לכוות מכולם והכי כמי אמרי' במסכת ע"ז האי ככרי
 דקריק רישא שרי למיכל אפי' מריש אודניה ואע"פ שממהר לבשל:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות לט

אמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן חנא מניין ג
לברכת חתנים בעשרה שנא *ויקה (בועז) ז
עשרה אנשים ור' אבהו אמר מהכא *במקהלות ע"ג
ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ורב נחמן בהאי רות ד
קרא דר' אבהו מאי דריש ביה מיבעיא ליה תליס ספ
לכדתניא היה ר"מ אומר מנין שאפילו עוברים פרק ג'
שבמעיי אמן אמרו שירה על הים שני' במקהלות שאלו
ברכו אלהים ה' ממקור ישראל:

רב (אמי) [אסי] איקלע לבי רב אשי בהלוליה ח
דבריה בריך שית לימא בהא קמיפלגי דמר
סבר חדא יצירה הואי ומר סבר ב' יצירות הוו
לא דכ"ע חדא יצירה הואי מר סבר בתר מחשבה
אזלינן ומר סבר בתר מעשה אזלינן כי הא דרב
יהודה רמי כתיב *ויברא אלהים את האדם בצלמו נכ"ס ב
וכתיב *זכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה ספ e
במחשבה לבראות שנים ולבסוף נברא אחד:

ממקור ישראל על זרכת מקור לריך קהל והיינו עשרה כמו
הקהל את העדה ואין הקהל פחות מעדה ועדה עשרה
כדילפינן מעדת מרגלים עד מתי לעדה הרעה ילאו יהושע וכלב:
ברוך שית יולר האדם הוסיף: חדא יצירה הואי כמ"ד
בעירובין ויבן את הללע פרטוף שמתקלת זרייתו כנרא ז'
סרכופין זכר מלפניו ונקבה מאחור: ב' יצירות כמ"ד זכר היה
וממנו כנראת האשה והרי כאן ז' יצירות: בתר מחשבה אזלינן
שז' עלו במקשנה ליברא וכנרא אחד בערוזין צפ' עושין פסין:

ד רב חייה בר אבא מקרי בניה דר"ל הוה ואמרי
 לה מתני בריה דר"ל הוה. שכיב ליה ינוקא
 ע"ז יומא קמא לא אזיל לגביה למחר דבריה ליהודה
 בר נחמני מתורגמניה א"ל קום אימא מלתא כל
 קבל ינוקא פתח ואמר *וירא ה' וינאץ מכעס בניו
 ובנותיו דור שאבורה מנאצין להקב"ה כועס על
 בניהם ועל בנותיהם ומתים כשהם קטנים וא"ד
 בחור הוה וה"ק ליה *על כן על בחוריו לא ישמח
 ה' ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כלו
 חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב
 אפו ועוד ירו נטויה מאי ועוד ירו נטויה אמר רב
 חנן בר רב הכל יודעין כלה למה נכנסת לחופה
 אלא כל המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפי'
 נחתם לו גזר דינו של ע' שנה לטובה נהפך עליו
 לרעה. אתא לנחומי צעורי קא מצער ליה. ה"ק
 ליה חשיב את לאתפוסי אדרא. א"ל קום אימא
 אמר ליה למתורגמניה: כל קביל ינוקא לנגד המאורע דברי'
 כיקומים על חיתת הילד: וירא ה' מה עשו לבנות: וינאץ
 מכעס שהכעיסוהו וגרמו לו לפקוד על צניהם וצנותיהם: ואית
 דאמרי לא תיכוק היה המת אלא צפור היה והך קרא אמר על
 כן על צפוריו וגו': של ע' שנה ועוד דריש כמו ועד עולמו של
 אדם נטויה נהפכת מטוב לרע: אתא לנחומיה צעורי קא
 מצער ליה בתמיה מוכיח על פניו שצטל עונו מת צנו: חשיב
 את לאתפוסי אדרא קאזב אתה למעל' לתוססך ואת צכיד בעון

מל
 חגו
 מ
 עד
 מל
 אה
 לח
 מש
 רא
 ינה
 שר
 לי
 לק
 אד
 הי
 ה'
 מנ
 הד
 ומ
 את
 [ה
 הס
 לע
 מש

סס
 ע"ז
 דברי' לב
 ישעיה ט
 ח
 ע"ז
 ע"ז

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מ

מלתא כנגד שבחו של הקב"ה פתח ואמר האל
הגדול ברוב גודלו אהיר וחזק ברוב נוראות מחיה
מתים במאמרו עושה גדולות עד אין הקר ונפלאות
עד אין מספר בא"י מחיה המתים א"ל קום אימא
מלתא כנגד אכלים פתח ואמר אחינו (המנוגעין)
[המיוגעין] והמהוכאין באבל הזה תנו לבבכם
לחקור את זאת ואת היא עומדת לעד נתיב היא
מששת ימי בראשית רבים שתו רבים ישחו כמשחה
ראשונים כך משתה אחרונים אחינו בעל נחמות
ינחם אתכם ברוך מנחם אכלים אמר אבוי רבים
ישחו לימא רבים ישחו לא לימא משתה ראשונים
לימא משתה אחרונים לא לימא דא"ר שמעון בן
לקיש וכן תנא משמיה דר' יוסי לעולם אל יפתח
אדם פיו לשטן אמר רב יוסף מאי קרא *כסדרים יסעי' א
היינו לעמורה דמינו מאי אהדר ליה *שמעו דבר סס
ה' קציני סדום וגו' א"ל קום אימא מלתא כנגד
מנחמי אכלים פתח ואמר אחינו גומלי הסדים
הדור דקי"ל בזמן שהלדיקים נדור לדיקים נתפסין על הדור שנא'
וממקדשי תמלו: האל הגדול ברוב גודלו נברוך פתק נה נרוך
אתה ה' אלהינו מלך העולם האל הגדול וכו': אחינו (המנוגעים)
[המיוגעין] כו' דרכה הסמוכה לעזרתה היא וכן סדורות על
הסדר: באבל הזה תנו לבבכם לחקור זאת שזאת עומדת
לעד שהכל מתים ולא תזכו יותר מדאי: משתה ראשונים לימא
משתה ראשונים הוא:

בני גומלי חסדים המחזיקים בכריתו של אברהם
נדר' יה אבינו (שנ' *כי ידעתו למען אשר יצוה את בניו
פ"א סיני ואת ביתו וגו') אחינו בעל הגמול ישלם לכם
גמולכם ברוך אתה משלם הגמול א"ל קום אימא
מלתא כנגד כל ישראל פתח ואמר רבון העולמים
פדה והצל מלט והושע עמד ישראל מן הדבר
ומן החרב ומן הביזה ומן השדפון ומן הירקון ומכל
מיני פורעניות המתרגשות ובאות בעולם טרם
נקרא ואתה תענה ברוך אתה עוצר המגפה:

ס תניא בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו
יותר ממיתתו עד שהיו מניחין אותו ובורחין
עד שבא ר"ג ונהג קלות בעצמו והוציא והו
פשתן ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן א"ר
פכא והאידנא נהוג עלמא אפי' בצרדא בר זווא:
ה אמר רב שמואל בר נחמני א"ר יונתן *כל היוצא
ט למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו
ע"כ דכתיב *ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם

פ' נוה אשל צנאר שבע
אשה
פ"א יו ר"ת "אכילה" שתיה "לויה":

הוצאת המת שהיו קובצין אותו בכלי יקרי' כגון שיראין וסרקות:
בצרדא בר זווא נגד קנבוס שאינו שזה אלא דיכר:
גט כריתות כותב לאשתו אס' ימות במלמטה יהא גט מיום
כתיבתו: דכתיב במלמטת אול ואת אחיך וגו' ודוד למד מישי
אזני להנהיג שאף היולאין למלממותיו עושין כן:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מא

תקח מאי ואת ערוכתם תקח תני רב יוסף דברים
המעורבים בינו לבינה:

מאי אלמנה אמר רב חנא בגדתאה אלמנה ע"ש
מנה אלמנה מן האירוסין מאי איכא למימר ע"כ
אידי דהא קרי לה אלמנה הא נמי קרי לה אלמנה
אלמנה דכתיבא באורייתא מאי איכא למימר
דעתידין רבנן דמהקני לה מנה ומי כתיב קרא
לעתיד אין דכתיב "ושם הנהר השלישי חדקל הוא
ההולך קדמת אשור ותנא רב יוסף אשור זו סליקא
ומי הואי אלא דעתידה ה"נ דעתידה:

ואמר רב חנא בגדתאה מטר משקה מרוה ומזבל
ומעדן וממשיך אמר רבא בר ישמעאל
ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא *תלמיה תהלים
רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך ס"ה

דברים המעורבין בינו לבינה אלו קדושין: תקח מטול
מזיכיהם על ידי גט:

בגדתאה דמן בגדת: על שם מנה שאס כשאת משכת אלמנה
אין לה כמותה אלא מנה: דכתיבא באורייתא ועדיין
לא כתקנו כתובות: ומי כתיב קרא לקרות על שם דבר העתיד:
זו סליקא שם עיר: ומי הואי כמיה בצריאת עולם דכתיב
ההולך וגו':

מזבל את הארץ: מעדן כותן עדנה וזו כפירות: תלמיה של
א"י: רוח נחת גדודיה כאשר צריכים תמוגגנה רוח
(היה) [הרי] משקה ומרוה: תמוגגנה הרי מזבל: מעדן וממשיך

א"ר אלעזר מובח מזיח ומזין מחכב ומכפר מכפר
היינו מזיח מזיח גזירות ומכפר עונות:

ס וא"ר חנא בנדהא תמרי משחנן משכען משלשלן
מאשרן ולא מפנקן אמר רב אכל תמרים

אל יורה מיתבי תמרים שחרית וערבית יפורח
במנחה רעות בצהרים אין כמותן ומבטלות שלש
דברים מחשבה רעה וחזולי מעים ותחתוניות מי אמרי'
הלא מעלו עלוי מעלו ולפי שעתא טרדא מידי
דהזת אחמרא דאמר מר השותה רביעית יין אל

את הפירות כפקא מלמסה תנך: מזיח קא סלקא דעתו
מזיק עונות: מזין מזיח הקרנות העולם כזין שהקרנות
באין מן המזון וגורמין לו ברכה: מחבב את ישראל אל אביהם:
היינו מזיח היינו מכפר הי כיהו מזיק הי כיהו מכפר: מזיח
גזירות רעות מעל ישראל:

משחנן מקממן: משלשלן שלול: מאשרן מקזיקות כח כמו
אשרו קמוץ: ולא מפנקן אינן מרבות אסטוכיסות על
הלז ובלן לשכך: אל יורה שום הוראה לפי שטורדות דעתו
כשכור: שחרית וערבית יפות כללא דמלתא לאקר אכילה
יפות שחרית דרכן של בני אדם צפת שחרית כדאמרינן בהשואל
ערבית לאקר האכילה: במנחה רעות שהן קודם אכילה לאקר
שינת הלהרי': בצהרים לאקר הסעודה שאכל ושבע: אין
כמותם וטובות יותר מערבית לפי שאיכו מעוכב ציוס מליך
לשדות לבית הכסא בכל עת שירלה אצל צלילה טורק הוא לו:
מבטלות מחשבה רעה דאגה לפי שמסקות את הלז ולהרים

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות מב

יורה ואב"א לא קשיא הא מקמי נהמא הא לבחר
נהמא דאמר אביו אמרה לו אם תמרי מקמי נהמא
כי נרגא לדקולא בחר נהמא כי עברא לדשא
דשא אמר רבא דרך שם דרגא אמר רבא דרך
נג פוריא אמר רב פפא שפרין ורבין עליה אמר
רב נחמן בר יצחק *אף אנו נאמר אילונית דוכרניתא יא
דלא ילדה:

האשה שנתארמלה

פרק שני

ת"ר כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים *כלה ו
כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה מן
אמרו להם ב"ש לב"ה הרי שתיתרה חגרת או ע"ג
סומא אומרים לה כלה נאה וחסודה והתורה יין
אמרה *מדבר שקר תרחק אמרו להם ב"ה לב"ש שמוית כג
לדבריהם מי שלקח מקח רע מן השוק ישבתנו
שעת אורה ובהלה היא: כי עברא לדשא מקזיקות את הגוף
כבריק את הדלת: אף אנו נאמר אף אנו כדרוש את השמות
מה לשון אילונית שקראו כמיהם לאשה שאינה ראויה לילד:
דוכרנית' לשון איל תמים דמתרגמינן דבר שלים הרי היא כאיל
שאינו מולוד: כמות שהיא לפניה: כמות שהיא לפי יופיה
וקצינותה מקלסין אותה: חסודה קוטע של קסד מסוף

בעיניו או יגננו בעיניו הוי אומר ישבחנו בעיניו
מכאן אמרו חכמים לעולם תהא דעתו של אדם
מעורבת עם הבריות כי אתא רב דימי אמ' הכי
משרי קמיה כלתא במערב' לא כחל ולא שרק
ולא פירכוס ויעלת חן:

כי סמכו רבנן לר' זירא שרו ליה הכי לא כחל
ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן. כי סמכו
סנהדרין רבנן לר' אמי ולר' אסי שרו להו הכי כל מן דין
פ"ט וכל מן דין סמוכו לנא ולא חסמוכו לנא לא מן
סרמיסין ולא מן סרמיטין ואמרי לה לא מן חמיסין
ולא מן טורמיסין ר'. אבהו כי הוה אתי ממתבתא
לבי קיסר נפקן אמהתא דבי קיסר לאפיה ומשרו
ליה הכי רבא דעמי' ומדברנא דאומתיה בוצינא
דנהורא בריך מתייד לשלם:

עליה: מכאן אמרו מדברי ב"ה שאמרו ישבנה: תהא דעתו
של אדם מעורבת עם הבריות לעשות לאיש ואיש כרצונו:
משרי משוררים: לא כחל איכה לריכה כזל: ולא שרק לבע
המאדים את הפנים: פירכוס קליעות שער זו לא כקלה ולא
שרקה ולא פירכוס והרי היא יעלת חן:

כל מן דין כל כמות אלו הוו סומכין לנו לקרותן רבי ולמכותן
דיינים: סרמיסין מסרסי הלכות בהפוך טעמיהון: סרמיטין
לשון סרטוטין: חמיסין אומריס קמיטית הטעם: טורמיסין
לא אתפריש. ממתבתא מנהמ"ד: רבא דעמיה נשיא בעמו:
מדברנא מנהיג: בריך מתייד לשלם צורך צואך לשלוס
בוצינא דנהורא על שהיה קלסתר פכיו מנהיק כדאמרינן

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות מג

אמרו עליו על ר' יהודה בר אלעאי שהיה נוטל ח
בר של הדם ומרקד לפני הכלה ואומר ^ס
כלה נאה וחסודה. רב שמואל בר יצחק מרקד
אתלת א"ר זירא קא מכסיף לן סבא כי נח נפשיה
אפסיק עמודא דנורא בין ידיה לכ"ע וגמירי דלא
מפסיק עמודא דנורא אלא אי לחד בדרא או לתרי
בדרא. א"ר זירא אהניא ליה שוטיתיה לסבא
ואמרי לה שיטתיה לסבא ואמרי לה שטותי לסבא.
רב אחא מרכיב ליה אכתפיה ומרקד אמרי
ליה רבנן אנן מהו למעבד הכי אמר להו אי
דמיא עליכו ככשורא לחיי ואי לא לא. א"ר
שמיאל בר נחמני א"ר יונתן מותר להסתכל בפני
כלה כל שבעה כדי לחבבה על בעלה ולירח
הלכתא כוותיה:

ט
ס
ת"ר מעבירין את המרת מלפני הכלה וזה וזה

בב"ב שופריה דר' אבהו מעין שופריה דר' יוסכן דכפקו זיהרורי ע"ש גס
מיניה כדמפרש התם: נב"ח
אתלת שלשה צדין זורק אחד ומקבל אחד: מכסיף לן סבא פ"ד
שמולול בכבוד ת"ק וכוהג קלית ראש בעלמו: שוטיתיה ומלוק
לסבא שוט של הדם שהיה מרקד בו: שיטתיה שיטתו ומכהגו: לייסק
שטותיה שהיה מתכהג כשוטה: מרכיב ליה אכתפיה את הכלה:
ככשורא כקורה בעלמא שאין אתם מהרהרין עליה: לחבבה
כשוראה שהכל מסתכלין בה ככנס יוסיה בלבו:
מעבירין כשהכלה יולדת מני' אביה לבית קתומתה וכושאי

מלפני מלך ישראל. אמרו עליו על אנריפס המלך
שעבר מלפני הכלה ושכחוהו חכמים שכחוהו
מכלל דשפיר עבד. והא אמר רב אשו אפי' למ"ד
נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול מלך שמחל
על כבודו אין כבודו מחול. דאמר מר *שום חשים
עליך מלך שתתא אימתו עליך. פרשת דרכים
הואי. ת"ר מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת
כלה. אמרו עליו על ר' יהודה בר אלעאי שהיה
מבטל ת"ת להוצאת המת ולהכנסת כלה בר"א
כשאין עמו כל צרכו אבל יש עמו כל צרכו אין
מבטלין וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר אבחי
משמיה דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי
ואמרי לה תריסר אלפי גברי ומנייהו שיתא אלפי
שיפורי עולא אמר כגון דחייצו גברי מאבולא ועד
סיכרא רב ששת ואי תימא ר' יוחנן אמר נטילתה

דברים י'
סכהרין
ס"ב
חגילה
פירק כ"ב
העיר

המת יולאין וכו' וכו' אוכלוסין הרבה ואין רואין להתערב
מעבירין את המת (ואפילו) דרך ארצות: אפילו למ"ד פלוגתא
בפ"ק דקדושין: שום השום עליך ישראל הזהב שישמו
עליהם שימות הרבה כלו' שתהא אימתו עליהם הלכך אין כבודו
מחול שלסיכך כינה הכתוב שימות הרבה: פרשת דרכי' [הואי]
ולא כיכר שעבר מלפניה אלא כאלו הוא לריק לפנות לאותו
הדרך: שיפורי מכריזין עליו שיבאו לכבודו: דחייצו גברי
מאבולא לסיכרא משער העיר ההוא עד הקנר: נטילתה

המת יולאין וכו' וכו' אוכלוסין הרבה ואין רואין להתערב
מעבירין את המת (ואפילו) דרך ארצות: אפילו למ"ד פלוגתא
בפ"ק דקדושין: שום השום עליך ישראל הזהב שישמו
עליהם שימות הרבה כלו' שתהא אימתו עליהם הלכך אין כבודו
מחול שלסיכך כינה הכתוב שימות הרבה: פרשת דרכי' [הואי]
ולא כיכר שעבר מלפניה אלא כאלו הוא לריק לפנות לאותו
הדרך: שיפורי מכריזין עליו שיבאו לכבודו: דחייצו גברי
מאבולא לסיכרא משער העיר ההוא עד הקנר: נטילתה

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות מד

כנתינתה מה נתינתה בס' רבוא אף נטילתה בס'
רבוא וה"מ למאן דקרי ותני. * אבל למאן דמתני זס ע"ב
לית ליה שיעורא:

אריב"ל אסור לאדם שילמוד את עבדו תורה כח
ולא ותתניא ליה הימנו רבו או שעשאו

רבו * אפטרופוס. או שהניח תפלין לפני רבו או זס
שקרא ג' פסוקים בב"ה ה"ז לא יצא לחירות ע"ב
התם דאיקרי עבד מדעתו כי קאמרינן דנהיג ביה
מנהג בנינים:

מאי קצצה דת"ר כיצד קצצה אחד מן האחין זס
שנשא אשה שאינה הוגנת לו באין בני

משפחה ומביאין חבית מלאה פירות ושוברין אותה
באמצע החבה ואומרים אחינו בית ישראל שמעו
אחינו פלוני נשא אשה שאינה הוגנת לו ומתיראין
אנו שלא יתערב זרעו בזרענו בואו וקחו לכם

של תורה ממנו: כנתינתה נטיילתה היינו בשמה ומלמודו
נטיל: למאן דקרי מקרא: ותני משנה אבל עדיין לא שנה
לתלמידים: אבל למאן דמתני לאקרים: לית ליה שיעורא
וממילא שמעינן דלמאן דלא קרי ולא תכי אין מבטלין אס יש לו
מתעסקין כדי קבורה בעלמא בשאלתות דרב אחאי מכאתי כן:
אפטרופוס מסר ככסים בידו להכניס ולהוציא לסמורה: ה"ז
לא יצא לחירות ולא אמרינן איללוא דסקרריה לא
הוה יזיף מיניה ולא הוה שניק ליה לכהוג וכהג בן קורין זס"מ
די עבד שלומד תורה: ז"ש

דוגמא להורות שלא יתערב זרעו בזרענו וזו היא קצצה שהתינוק נאמן להעיד עליה:

אלו נערות פרק שלישי

י [תניא ר' נחוניא בן הקנה היה עושה את יום
ל הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת
מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יה"כ
מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין מ"ט דר'

נחוניא בן הקנה] אמר אביי נאמר *אסון בירי אדם
נרא' מד *אסון בירי שמים מה אסון האמור בירי אדם
פטור מתשלומין אף אסון האמור בירי שמים פטור
מתשלומין. מתקיף לה רב אדא בר אהבה ממאי
דכי קא מוהר להו יעקב לבניו על צנים פחים
דבידי שמים נינהו דלמא על אריא וגנבי דבידי
אדם נינהו אטו יעקב אהא אוהר אהא לא אוהר

דוגמא אית וסימן זכרון לדורות הנאים:
[את יה"כ כשבת לפטור המדליק את הגדס ציה"כ כאילו הדליק
בשנת: מה שבת שהוא מיתת צ"ד פטור מן התשלומין וכי:
אף יה"כ שהוא בכרת קיוב כפש הוא זה ופטור מן התשלומין]:
אסון בירי אדם ולא יהיה אסון דמשתעי במיתת צ"ד למימר
דהיכא דליכא מיתת צ"ד משלם דמי ולדות: אסון בירי שמים
וקרהו אסון: צנים פחים קור וקוס:

אלו נעדרות פרק שלישי כתובות מה

יעקב על כל מילי אזהר. וצנים פחים בידי שמים
נינהו והא תניא הכל בידי שמים חוץ מצנים

פחים שנ' *צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו חשלי כנ
ירחק מהם ותו ארי' וגנבי בידי אדם נינהו והא כדכו' פ"ב
אמר רב יוסף וכן חני ר' חייא מיום שחרב בית
המקדש אע"פ שבטלו סנהדרין ד' מיתות לא
בטלו לא בטלו הא בטלו להו אלא *דין ארבע
מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה או נופל מן
הגג או חיה דורסתו. ומי שנתחייב שריפה או
נופל בדליק' או נחש מכישו ומי שנתחייב הריגה
או נמסר למלכות או לסטין באין עליו. ומי שנתחייב
חנק או טובע בנהר או מת בסרוגכי אלא איפוך
אריא וגנבי בידי שמים צנים ופחים בידי אדם:

בידי שמים אס זאים פורעניות על האדם גזירת מלך הוא:
חוץ מצנים פחים שפעע יסאזאים נפשיעה: פחים פקס:
בידי אדם נינהו שלא מגזירת המלך: דין ארבע מיתות עוכס
דוגמתן: נופל מן הגג דומה לנסקל שדוקסין אותו מזית
הסקילה לארץ וגזנה שתי קומו' היהכדאמרי' נכגמר הדין: חיה
דורסתו אריה מפילו לארץ והורגו נדריס': נחש מכישו והארס
זורפו: נמסר למלכו' והן מתיוין ראשו נסייף כי כן דרך
המומתין על ידיהם וזו היא מירת סייף: סרוגכי אסכרה והוא
(כו"ן) [בגרון] מל"כט:

הוא דוקא כי מילי אזהר...
הוא דוקא כי מילי אזהר...

נערה

פרק רביעי

מז אזהרה למוציא שם רע מנא לן ה' אלעזר אמר
 *מלא תלך רכיל רבי נתן אמר *מונשמרת
 ויקרא ים דברים כג מכל דבר רע זר"א מ"ש לא אמר מהאי ההוא
 מיבעי ליה לכדר' פנחס בן יאיר ונשמרת מכל
 דבר רע מכאן א"ר פנחס בן יאיר אל יהרהר
 אדם ביום ויבא לידו טומאה בלילה ור' נתן מ"ש
 לא אמר מהאי ההוא אזהרה לב"ד שלא יהיה רף
 לזה וקשה לזה:

מז תניא *שאר אלו מזונות וכה"א *ואשר אכלו
 ע"כ שאר עמו כסותה כמשמעה עונתה זו
 שנות כל עונה האמורה בתורה וכה"א *אם תענה את
 בנותי ר' אלעזר אומר שארה זו עונה וכה"א *איש
 איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה
 כסותה כמשמעה עונתה אלו מזונות וכה"א *ויענך
 וירעיבך:

ונשמרת מכל דבר רע וכל מקום שנא' השמר פן ואל אימו
 אלא לא תעשה: לכדר' פנחס ב"מ ע"ז: שלא
 יהרהר וכו' דסמיק ליה כ"י ימים בך איש וגו': רף לזה והכיל לשון
 רף לי תהיה:

עונה האמורה בתורה כאן נאמרה עונת תשמיט ולקמן תמן
 אימתי היא עונה:

כי הוּוּ אַתּוּ לַקְמִיָּה דַּרְבַּי יְהוּדָה אָמַר לְהוּוּ יֵאָרְוֵד יֵאָ
 יֵלְדָה וְאֲבִנִי מִתָּא שְׂדִיא כִּי הוּוּ אַתּוּ לַקְמִיָּה מִטָּ
 דַּרְבַּי חֲסֵדָא אָמַר לְהוּוּ כְּפּוּ לִיָּה אֲסוּתָא בְּצַבּוּרָא ע"נ
 וְלִיקוּם וְלִימָא עוֹרְבָא כְּעִי בְּנֵי וְהָהוּא גְבַרָא לֹא
 כְּעִי בְּנֵי וְעוֹרְבָא כְּעִי בְּנֵי וְהִכְתִּיב *לְבִנֵי עוֹרְבַּי אֲשֶׁר מִלִּי קמ

יִקְרָאוּ ל"ק הָא בְּחִיּוּדֵי הָא בְּאוֹכְמֵי:
 א"ר אֵילְעָא בְּאוֹשָׁא הִתְקִינוּ הַמְּבֹבִי אֶל יִבּוּבֵי
 יוֹתֵר מִחֻמְשׁ תַּנ"ה הַמְּבֹבִי אֶל יִבּוּבֵי יוֹתֵר
 מִחֻמְשׁ שְׂמָא יִצְטַרְךְ לְבְרִיּוֹת וּמַעֲשֵׂה בְּאַחֵרֵי שְׂבִקְשׁ
 לְבֹבִי [יוֹתֵר מִחֻמְשׁ] וְלֹא הֵנִיחַ לוֹ חֲבֵרוֹ וּמִנּוּ ר'
 יִשְׁבֵּב וְאִמְרֵי לֵה ר' יִשְׁבֵּב וְלֹא הֵנִיחַ לוֹ חֲבֵרוֹ וּמִנּוּ
 ר"ע א"ר נַחֲמָן וְאִיתִימָא ר' אַחָא בְּרַי יַעֲקֹב מֵאִי
 קָרָא *וְכָל אֲשֶׁר חָתָן לִי עָשָׂר אֲעִשְׂרֵנוּ לְךָ וְהָא לֹא כְּרָא' כח

(כי הוּוּ אַתּוּ אֲנָשִׁים שְׂאִין דְּלוּסִים לְזִין בְּכִיָּהִים קְטִינִים): יֵאָרְוֵד
 תְּכִין מַעֲוֵן תְּכִיָּם מִתְּרַגְמִינִין מִדּוּרֵי יֵאָרְוֵדִין וְהוּא אֲכֹזְרֵי עַל
 בְּכִיָּו: יֵאָרְוֵד יֵלְדָה וְכוּ' הִתְכִּין הוּלִיד מוֹלְדוּתֵי וְהִטִּיל עַל בְּכִי
 הַעִיר פְּרַנְסָתוֹ: כְּפּוּ לִיָּה אֲסוּתָא כְּפּוּ מִכְתֶּשֶׁת עַל פִּיָּה
 וְיַעֲמוּד זֶה עַל גְּזֵי שׁוּלְיָה בְּגוּבָה שִׁישְׁמַעוּ קוּלוֹ וְיִכְרִיז עַל עַלְמוֹ
 שְׁהוּא רַע מִן הָעוֹרְבֵי דְעוֹרְבָא בְּעִי בְּנֵי וְהָהוּא גְבַרָא לֹא בְּעִי בְּנֵי
 וְאִית דְּמִפְרָשֵׁי ש"ץ יַעֲמוּד עֲלֵינוּ וְיֵאָמַר כֵּן עַל אֲוִתוֹ הָאִישׁ: לְבִנֵי
 עוֹרְבַּי אֲשֶׁר יִקְרָאוּ אֲלֵנוּ לֹא זִינִן לְהוּוּ: אוֹכְמֵי כְּסַגְדֵּל מִשְׁקִיר
 וְהָאִם וְהֵאֵב אֲוִהֲבִין אֲוִתָּם אֲבָל מִתְקַלְתָּם לְבִנֵי וְשׁוֹמְאִים אֲוִתָּם:
 הַמְּבֹבִי לְעַנְיִים: מִחֻמְשׁ שְׂנַכְכְּסֵי שְׂלֹא יִצְטַרְךְ לְבְרִיּוֹת:
 עָשָׂר אֲעִשְׂרֵנוּ צִי עִשְׂרִין הוּוּ לְהוּוּ קוּמָשׁ: וְהָא לֹא

דמי עישורא בתרא לעישורא קמא אמר רב אשי
אעשרנו לבתרא כי קמא:

סא [אמר רב יצחק באושא התקינו שיהא אדם

מתגלגל עם בנו עד י"ב שנה מבאן ואילך
יורד עמו לחייו איני והא"ל רב לרב שמואל בר
שילת בציר מבר שית לא תקבל בר שית קביל
וספי לי כתורא אין ספי לי כתורא מיהו אינו יורד
עמו לחייו עד לאחר י"ב שנה ואבע"א לא קשיא
הא למקרא הא למשנה ד] אמר אביי אמרה לי
אם בר שית למקרא בר עשר למשנה בר תליסר
לתעניתא מעת לעת ובתינוקת בת תריסר אמר
אביי א"ל אם האי בר שית דטרקא ליה עקרבא

דמי בתרא לקמא דכי שקלת לקמא פשו להו ט' וכי הדרת מדלית
מעשה דידהו לאו כי קמא היא ואין כאן קומא בשניהן: אעשרנו
מדלא כתיב עשר אעשר לך ה"ק אעשרנו (לראשון) [כראשון]
כלו מעשר שני יהא כראשון:

[מתגלגל אם מוסר מלמוד יגלגל עמו בנסת ובדברים רכים:
יורד עמו לחייו לרדותו ברצועה ובקוסר לחם: רב שמואל
בר שילת מלמד תיכוקו ה': וספי לי כתורא הלעיטהו תורה
כשור שאתה מלעיטו ואונסו ואלכל]: לתעניתא מעת לעת
להתענו' כל היום. ותיכוכא לשעות מקודם לכן שנת' כדאמרינן
ביומא: ובתינוקת שהיא ממהרת להביא כח שאינה מתשת כפה
בת"ת ותרתי סרי דקאמר שנת י"ב גוסא קאמר דאי בת י"ב
ויוס אסד דאורייתא היא שנת' ב' שערות ונת עוכשין ואין

כיומ
רדיה
שתא
לא
וניש
מבן
אחר
*אש
רבו
בניו
אמר
*הון
לורד
מרר
ונישק
שגל
המכנ
מגיעו
להיות
זה ה
וי

ביומא דמישלם שית לא חיי מאי אסותי מררתא
דדיה חיורתא בשיכרא נשפית ונשקיי האי בר
שתא דטריק ליה זיכורא ביומא דמישלם שתא
לא חיי מאי אסותיה אצוותא דדיקלא במיא נשפייה
ונישקיייה אמר רב קטינא כל המכנים בנו פחות
מבן ו' רץ אחריו ואינו מגיעו א"ד חביריו רצין
אחריו ואין מגיעים אותו ותרוייהו איתנהו חליש
וגמיר אב"א הא דכחיש הא דבריא:

*אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת וכי יב
אפשר לעשות צדקה בכל עת דרשו סס
רבותינו שכיבננה ואמרי לה ר' אליעזר זה הון מליס ק
בניו ובנותיו כשהם קטנים. ר' שמואל בר נחמני
אמר זה המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו ומשיאן
*הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד רב הונא סס קינ

לורד לנו ללמוד ממניקתו של אב"י: לא חיי אס לא ברפוא' בדוק':
מררתא דדיה מרה של דיה שקוריין וו"שטור: נישפייה
ונישקיייה תמשקנו ותשקנו ממנו נשכר: אצוות' דדיקלא סינ
גדל סביב דקל תומר כעין וורלי"רא שכורך את עץ הגפן:
המכנים את בנו לת"ת: רץ אחריו להנרותו ולהקיותו: ואין
מגיעו מסוכן הוא למות מרוב קולשו: חביריו רצין אחריו
להיות פקקין בתור' כמותו: הא דכחיש א יכניסנו שמסוכן הוא
פן יחליש וימו': דבריא יכניסנו לפי שמתפקק:

זה הון ובנותיו כשהם קטנים שתמיד יום ולילה הם עליו
והיא לדקה שאין עליו קיוצ נהם: הון ועושר בביתו שאין

ורב חסדא חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה
 וחד אמר זה הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאלין
 תלמי קכח לאחרים * וראה בנים לבניך שלום על ישראל
 א"ר יהושע בן לוי כיון שבנים לבניך שלום על
 ישראל דלא אתו לידי חליצה ויבום ר' שמואל
 בר נחמני אמר כיון שבנים לבניך שלום על דיני
 ישראל דלא אתו לאנצויי:

נא ת"ר שבויי מלכות הרי הן כשבויין גנבי ליסטות
 ע"נ אינן כשבויין והתניא איפכא מלכות אמלכות
 לא קשיא הא במלכות אחשורוש הא במלכות בן
 נצר ליסטות אליסטוי לא קשיא הא בכן נצר הא
 בליסטות דעלמא ובן נצר התם קרי ליה מלך
 הממון כלה ואעפ"כ לדקתו עומדת לעד: זה הלומד תורה
 ומלמדה מתקיימת זו הרי הון ועושר נביתו ולדקתו עומדת לעד
 על שטרק ללמדה לתלמידים: זה הכותב כו' הספרים קיימי לו
 שאינם כלים ולדקתו עומדת לעד: לאינצויי מי קרוזוקודם לנחל:
 שבויי מלכות נשים ששנה המלך לתשמיש: הרי הן כשבויין
 ומותרין לבעליהן כדתנן ואותבינך לי לאינתו: במלכות
 אחשורוש הן כשבויין לפי שמלך גדול הוא וידעת שלא ישאכה
 ובעלתה בחוכם: בן נצר ליסטויס היה ולכד עיירות ומלך עליהן
 וכעשה ראש לסטיס ונדלידיה תכן שבויי מלכות איכן כשבויין ואסורות
 לבעליהן דסברה מינסיב קכסיב לה וכבעלת נרכוין: ליסטות
 אליסטות וכו' נבן כלר אסורות כדאמרי' דסברה מינסיב נסיב
 לה והריכי אשת מלך: ליסטויס דעלמא אפילו לקומין שלו קשין

והכא
 א"ל
 ידיע
 מש
 מתני
 ליופ
 אשה
 שיער
 שיל
 ומנ
 לה ל
 הילכ
 גיבי
 לתכ
 כל ז

והכא קרי ליה לויסטים אין גבי אחשוורוש לויסטים
הוא גבי לויסטים דעלמא מלך הוא:
א"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא היהוי בעכוהי נג
אחסנתא אפי' מברא בישא לברא טבא דלא
ידיעי מאי זרעא נפיק מיניה וכ"ש מברא לכרתא:

אף על פי

פרק חמישי

ומשנה ואלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה נט
טוחנת וכו' ומניקה את בנה וכו': גבי ע"נ
מתני' דלא כר' חייא דתני ר' חייא אין אשה אלא
ליופי אין אשה אלא לבנים ותני ר' חייא אין
אשה אלא לתכשיטי אשה ותני ר' חייא הרוצה
שיעדן ארז אשתו ילבושנה כלי פשתן הרוצה
שילבין את בתו יאכילנה אפרוחים וישקנה חלב
סמוך לפרקה:

ומניקה את בנה וכו' אמר שמואל כל זמן שמכירה
לה למיכך אינה אלא אנוסה: לגבי אחשוורוש לויסטים הוא
הילכך מתכיתין קמיתא דמירי בעלכות אקטרוש קרי לבן כלר
גבוי לסטות ובריתא דתני איסכא דגבוי לסטות אייבי בליסטים
דעלמא קרי לבן כלר שבויי עלכות:

לתכשיטי אשה איקנו לה תבשיטין להתכאות בהן אינן את
זוה אשקלוי"ר בלע"ז: לפרקה ימי הכעורים:

כל זמן שמכירה אין שיעור לדנר אלא בנדיקה הדנר תלוי אס

ההיא דאתאי לקמיה דשמואל אמר ליה לרב
דימי בר יוסף זיל בדקה אול אותכה בדרא דנשי
ושקלידה לברא וקמהדר ליה עילויהו כי מטא
לגבה הוה קמסוי לאפה כבשתנהו לעינא מיניה
א"ל נטף עיניך קום דרי בריך:

ס"ט דשתיא שיכרא הוה לה בני אוכמי דאכלה בישרא
ע"ג ושתיא חמרא הוה לה בני *בריי דאכלה

ס"א ביעי הוה ליה בני עינני דאכלה כוורי הוה לה בני
חינני דאכלה כרפסא הוה לה בני זיוחני דאכלה
כוסברתא הוה לה בני בישרני דאכלה אתרוגא הוה
לה בני ריחני ברתא דשכור מלכא אכלה בה אמה
אתרוגא והוה מסקי לה לקמיה דאבוה בריש ריחני:

יג אמר רב יצחק בר חניא אמר רב הונא הכל
ס"ט משהין בפני השמש חוץ מבשר ויין אמר
רב חסדא בשר שמן ויין ישן. אמר רבא בשר

אנו רואין שוכרה כופה ומניקתו נשכר [ואפילו גירסה]
[ההיא דאתאי גרוסה ולא היתה רולה להניק: זיל בדקה אס
מכירה: אותכה בדרא דנשי הוסיפה נשורה של נשים: קמסוי
מניט: נטף עיניך זקוף עיניך כמו דשפיל ואזיל צר אוזא ועיכיה
מטייפי דנ"ק: דרי בריך שאי בניך]:

בריי נריאס: [עינני עיניהם גדולות] חינני בעלי קן:
כרפסא אפי"ה: כוסברתא אלייכדר"א בלע"ז:

[הכל משהין בפני השמש המשמש נסעוד' ואוכלין לפכיו ושוהין
עלהאכילו עד איקומו הקרואים: חוץ מבשר שמן וכו']

ס"א יתה זמנה סקויה נטף עיניך קום דרי בריך

אף על פי שחק חמישי כתובות מט

שמן כל השנה כולת ויין ישן בתקופת תמוז אבות
זכה איהו ומנומין בר איהו חד ספי מכל מינא
ומינא וחד ספי מחד מינא. מר משתעי אליהו
בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה. הנהו תרי
חסידי ואמרו קת רב מרי ורב פנחס בני רב חסדא
מר קדים ספי ומר מאחר ספי דקדים ספי אליהו
משתעי בהדיה ומאחר ספי לא משתעי אליהו
בהדיה. אמרימר ומר זוטרא ורב אשי הוו קא יתבי
אפתחא הכי אזגור מלכא חליף ואזיל אטורנגא
דמלכא תזיידה רב אשי למר זוטרא דהחור אפי' ע"ס
שקל באצבעתיה אנה ליה בפומיה א"ל אפסדתא ע"נ
לסעודתא דמלכא אמרי ליה אמאי תעביד הכי אמר

עמתאיה להם ומלטער: בתקופת תמוז שריקו קוק וקוס
היום מחרקו נזי כארס: [חד ספי מאכיל את השמש מכל מין
ומין וקד ספי ליה ממין אקד בתקלת סעודה לשוצע ומשאר מיכין
משהו עד שיגמור סעודתו: קדים ספי קודם שנתן לפכיו:
מאחר ספי מכל מין ומין לאחר שנתן לפכיו ולפכי האורקיין:
דקדים ספי משתעי אליהו בהדיה לפי כשנתן לפכיהם והוא
הואה ועתאיה ומלטער ופעמים שיאורקים הרבה: אזגור ע"ס
מלך פרס: אטורנגא דמלכא מושיצ המכות לפכי השר' ובלשוכו
שקל"ש: דהחור אפיה ספיו וזעפיו שכתאיה למאכל: א"ל
הטורנגא לרב אשי: אפסדתא לסעודתא לא יאכל המלך
מעמה: אמרו ליה זוטרי הת'ן: אמאי תעביד הכי: אמר

III. יקד ספי ליה ממין אקד בתקלת סעודה לשוצע ומשאר מיכין
משהו עד שיגמור סעודתו: קדים ספי קודם שנתן לפכיו: מאחר ספי מכל מין ומין לאחר שנתן לפכיו ולפכי האורקיין:
דקדים ספי משתעי אליהו בהדיה לפי כשנתן לפכיהם והוא הואה ועתאיה ומלטער ופעמים שיאורקים הרבה: אזגור ע"ס מלך פרס: אטורנגא דמלכא מושיצ המכות לפכי השר' ובלשוכו שקל"ש: דהחור אפיה ספיו וזעפיו שכתאיה למאכל: א"ל הטורנגא לרב אשי: אפסדתא לסעודתא לא יאכל המלך מעמה: אמרו ליה זוטרי הת'ן: אמאי תעביד הכי: אמר

להו מאן דעביד האי פסל למאכל דמלכא
 אמרי ליה אמאי אמר להו דבר אחר חזאי ביה
 בדקי ולא אשכחו שקל אצבעתיה אנח עליה אמר
 להו הכא מי בדקיתו בדקו ואשכחו אמרו ליה
 רבנן מ"ט סמכת אניסא אמר להו חזאי רוח צרעת
 דקפרהה עילויה. ההוא רומאה דאמר לה לההיא
 אתתא מינסבת לי אמרה ליה לא. אזל אייתי רימני
 פלי ואכל קמה כל מיא דצערי לה בלעתיה ולא יהב
 לה עד דוג לה לסוף אמר לה אי מסינא לך מינסבת
 לי אמרה ליה אין אזל ואייתי רימני פלי ואכל קמה
 אמר לה כל מיא דצערי לך תוף שדאי תוף שדאי
 עד דנפק מינה כי הוצא דירקא ואיתסיאת:
 [התלמידים יוצאין לת"ת שלא ברשות ל' יום וכו'.
 ברשות כמה כמה דבעי *אורחא דמלחא
 להו רב אשי: דעביד הכי פסל למאכל דמלכא העוש' מאכל כזה
 אין ראוי שיאכל המלך מאכל מידו: דבר אחר חזאי ביה נטר
 של קזיה גולורע ונלשון לע"ז שירשעין: שקל אצבעתיה רב אשי
 שקל אצבעתיה דקפילא: אנח עליה על חמד מהתמיכות.
 אכקיריה לא גרסיקו: הכא מי בדקיתו כלום בדקתם את
 הצתיכה זו: בדקו ואשכחו נס נעשה לו: דפרח עילויה דמר
 זוערא: פלי מבקע והרבה יש לו דומין במסכת נדה דפלאי פלאי:
 מיא דצערי רוק שגדל בתוך הסה מסת קיורא דבר הנאכל
 בפניו ואינו אוכל ממנו: עד דוג כפמו פניה וכרסה נעשה
 כזכוכית שכן דרכי הנפוקים: תוף שדאי רקקי והשליכי:
 [אורחא דמילתא דרך ארץ שלא ישא עליו קטא ואפי' הוא יכו]

סס
 סב
 ד"ה ס"ב

כמה
 *לכל
 בחד
 כאן
 חדש
 שאני
 מ"ט
 אמר
 *ואר
 תאנו
 *זהו
 אל
 וכתה
 לפתו
 שהיו
 משפט
 חלא
 והיו
 שהיו
 קדשי
 בקדש
 וקדש
 רווק
 מזוכו

כמה אמר רב חדש כאן וחדש בכירת שנא
 *לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת חדש
 בחדש לכל חדשי השנה ור' יוחנן אמר חדש
 כאן ושנים בביתו שנא חדש יהיו כלכנון שנים
 חדשים בביתו ורב נמי מ"ט לא אמר מההיא
 שאני בנין בית המקדש דאפשר ע"י אחרים ור"י
 מ"ט לא אמר מההיא שאני התם דאית לי' הרווחה]
 אמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנא יד
 *ואתה בן אדם האנה בשברון מתנים ובמרירות יחזק' כל
 תאנה ור' יוחנן אמר כל גופו של אדם שנאמר
 *והיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנה ואמרת ^ס
 אל שמועה כי באה וגמס כל לב ורפו כל ידי ^ס
 וכהתה כל רוח וכל ברכים תלכנה מים ור' יוחנן ^ס
 לפתותה שתתן לו רשות: לכל דבר וגו' נדה"י במחלקות
 שהיו עובדים את דוד כל מחלקה קדש ואע"ג דמשמעו שא דעכיכא
 משמע שלא הי' פורש מביתו אלא קדש א' בשנה ואין ללמוד משם
 אלא קדש כאן וי"א קדשים בביתו רב קרא יתירא דהבאה
 והיולאת דריש דהו"ל למיכתב דבר מחלקות קדשי השנה משמע
 שהיו ב' מחלקות כלבים ומשרתים שמשרתים עם השאר זו ו'
 קדשים בדילוג וזו ו' קדשים בדילוג זו באה וזו יולאת מדי קדש
 בקדש הרי קדש בבית המלך וקדש בביתו ואף כאן קדש בבית רבו
 וקדש בביתו: דאית לי' הרווחה שהיו כהנים מבית המלך ואיכא
 רווק ביתא לפיכך מקבלת עלי' וכו' שכיון שיש לו שכר יש לה
 מזונות מרווקים ותכשיטין אבל ת"ת מלוה דילי' הוא:] מתנים

נמי הכתיב בשברון מתנים ההיא דכי מתחלא
ממתנים מתחלא. ורב נמי הכתיב ונמס כל לב
ורפו כל ידים וכתתה כל רוח שאני שמועת דבית
המקדש דתקיפא טובא. ההוא ישראל ונכרי דהו
קאזלי באורחא כהדי הדדי לא אימצי נכרי לסגווי
בהדי ישראל אדכריה חורבן בית המקדש נגיד
ואיתנה ואפ"ה לא אימצי נכרי לסגווי בהדיה א"ל
לא אמריתו אנחה שוכרת חצי גופו של אדם א"ל
ה"מ מלתא חדתא אבל הא דשינן בה [לא] דאמרי
אינשי דמלפא תכלי לא בהתח:

טו [הפיולין בכל יום. מאי טיילין אמר רבא בני פירקי

א"ל אבוי מאן דכתיב בהן] *שוא לכם

משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים

כן יתן לידידו שנה וא"ר יצחק אלו נשותיהן של

ת"ח שמנדרות שינה מעיניהם בעולם הזה ובאות

לחיי העולם הבא [ואת אמרת בני פירקי אלא אמ'

באמצע הגוף: דשינן בה הורגלנו זה כמו כיון דדש דש: דמלפי

תכלי לא בהתה אשה הלמודה לשכל זכיה לקוברס איכה תמיהה

ומפקדת צמות אחד מהם שכבר למודה היא:

[בני פירקי תלמידים שהרצ מזוי להם צעירן ושוכן פרקס ולכי

צציתם: מאן דכתיב בהו צצילס כאמר לצעלי אומכות]:

שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת למלאכת הרשות אוכלי

לחמם צעלנ: כן יתן הקב"ה לידידו שנה למי שמכדד לכבודו

ולמכותיו איכה: מנדרות שינה קמתיכו' את בעליהן שהם צצית

טו

טז

תלים קכו

אף על פי פרק חמישי כתובות נא

אביו כדרך דאמר רב כגון רב שמואל בר שילח
דאכיל מדידי ושתי מדידי וגני בטולא דאפדני
ולא חליף פריסתקא דמלכא אבבי כי אתא רבין
אמ' כגון מפנקי דמערבא. ר' יוחנן הוה קסליק בדרגא
הוה סמכי לוי ר' אמור' אסי איפתתא דרגא תותי' סליק
ואסקינתו אמרי לוי רבנן וכי מאחר דהכי למה לוי
למסמכי אמר להו א"כ מה אניח לעת זקנה]:

[פיסקא החמרים אחת בשבת הגמלים אחרת ^{סס"ג}
לשלישים יום וכו'] א"ל (רבא) [רבה]

בר רב חנין לאביו חמר ונעשה גמל מאי א"ל רוצה
אשרה בקב ותיפלורת מעשרדה קבין ופרישות
[פיסקא] הספנים אחת לוי חדשים דברי ר' אליעזר
א"ר אדא בר אהבה אמר רב זו דברי ר' אליעזר
אבל חכמים אומרים התלמידים יוצאים לת"ב

רבן ושוכין פרקן [אלמא בשעת שיכה עוזן בבית רבן ואת חמרת
יש להן פכאי לעונה בכל לילה: מפנקו דמערבא בני ס"י
מעונגים במחבל ומשתה לכך הם בריאי' ונעלי כס לתשמיש:
מאחר דהכי שנעל כס אתה: א"כ שאתיש את כמי ולא
יסמכוני: מה אניח כס בעלמי להשתמש בו לעת זקנה]:

חמר ונעשה גמל מאי כשאת לו כשהוא קמר מהו ליעשות גמל
שלא ברשות הריוקה עדיפא לה שיתעשר או עוכה עדיפא
לה: ותיפלורת להית בעלה עמה מי' קנים להתעשר: דברי ר'
אלעזר אמתכי קאי וסיפא דמתכי כקיע: זו דברי ר' אלעזר
הכך עוכות וליאות שלא ברשות דמתכי דקתני התלמידים יוצאין

וג' שנים שלא ברשות. אמר רבא סמכו רבנן אדרב
אדא בר אהבה ועבדי עובדא בנפשייהו כי הא
דרב רחומי הוה שכית קמיה דרבא במחוזא הוה
רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכפורי
יומא חד משכתיה שמעתא הות מסביא דביתהו
השתא אתי השתא אתי לא אתי חלש דעתה אחיתת
דמעטא מעינא הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא
מתותיה ונח נפשיה [עונה של ת"ח אימת אמר
מליס א רב יהודה אמר שמואל מע"ש לע"ש * אשר פרו
יתן בעתו אמר רב יהודה ואיתימא וכו' זה המשמש
מטתו מע"ש לע"ש]:

טז יהודה בריה דר' חייא חתניה דר' ינאי הוה אויל
ס ויתיב בבי רב וכל בי שמשא הוה אתי
לביתיה וכי הוה אתי הוה קא חוי קמיה עמודא
דנורא יומא חד משכתיה שמעתא כיון דלא חוו
ההוא סימנא אמר להו ר' ינאי כפו מטתו שאלמלא
קהלמ י יהודה קיים לא ביטל עונתו הואי * כשגגה היוצאת
מלפני השליט ונח נפשיה:

יז רבי איעסק ליה לבריה בי ר' חייא כי מטא למכתב
ס לת"ת שלא ברשות ל' יום; סמכו רבנן תלמידים שדורכו סמוכין
על דבריו ויולאין שלא ברשות; ועבדי עובדא כוותיה; בנפשייהו
והוא נא להם ליטיל מהם כפשות שבענשים ומתים; מסביא
תרגום של מלפה;
כפו מטתו כדת המתאכל דקייב בכפיית המטה;
איעסק לבריה להאיאו בתו של ר' קייא:

ואף על פי שפרק חמישי כתובות נב

כתובה נח נפשיה דרביא אמ' רבי ח'ו פסולא איכא
 ותבו זעיינו במשפחות רבי אחי משפטיה בן אביטל
 ור' חייא אחי משמע' אחי דוד אול איעסק ליה
 לבריה ב' ר' יוסי בן זמרא פסקו ליה תרתי סרי
 שנין למוזל בכי רב אחלפיה קמיה אמר להו ניהוו
 שית שנין אחלפיה קמיה תניין אמר להו איכניס
 והרה אזיל הוה קא מכסיף מאבוח אמר ליה בני
 דעת קונך יש בך מעיקרא כתיב * תביאמו ותטעמו
 ולבסוף כתיב * ועשו לו מקדש ושכנתי בתוכם. ^{סס כה}
 אול יתיב תרתי סרי שני בני רב עה דאתי איעקרה
 דביתהו אמ' רבי היכי נעכיד נגרשה. יאמרו עניה זו
 לשוא שמרה נינסביה אחתא אחריתי יאמרו זאת
 אשתו וזאת זונתו בעא עלה רחמי ואיתסיארת:
 איכא פסולא שלא היו מהוגני' לזוג אחד: שפטיה בן אביטל
 בן דוד היה. אביטל סס אשת דוד: ור' חייא אחי משמע' והו
 הפסול שרבי היה מצית דוד ולא היתה צת הצאה משמע' הוגנת
 לבנו שלא היתה צת מלכיס: פסקו ליה תרתי סרי שנין קודם
 שיכנס: אחלפיה קמי' העזירו הנער' לפני הקמן: דעת קונך
 יש בך שחמ' להרסיק זמן קופתו וקור וקרנה מרוב קנת כלמו:
 מעיקרא כתיב תביאמו ותטעמו זהר כאלתך מכוון לשבתך
 פעלת ה' שיבאו לארץ ואס"כ יב' לו מקדש: ולבסוף אמר
 ועשו לו מקדש במדבר: איעקרה כעשית עקרה כן דרך
 : מיהאשכחא העומדת עשרה שנים בלא בעל: ^{סס כה}
 [תוספתא] (תוספתא) קא' יתיה' זל' אש' עזה יא'
 : סס סס' מיהו מיהו זעל' יתיה' יתיה' יתיה'

יח דבי חנינא בן חכינאי הוה קאזיל לכו רב בשילהי
 הלוליה דרשב"י א"ל איעכב לי עד דאתאי
 בהדך לא איעכב ליה אול יתיב תרי סרי שני
 כבי רב עד דאתי אשתנו שבילי דמתא ולא ידע
 למיזל לביתיה אול יתיב אגודא דגההא שמעא
 להיא רביתא דהוו קרו לה בת חכינאי בת חכינאי
 מלי קולתך ותא ניוזל אמ' ש"מ האי דביתא הודן
 אול כתרה הוה יתיבא דביתהו קא ניהלא קמתא
 דל עיניה חזיתיה סוי לכה פרח רוחה אמ' לפניו
 רבש"ע עניה זו זה שכרה בעא רחמי עלה וחיתה:
 יט דבי חמא בר ביסא אול יתיב תרי סרי שני כבי
 מדרשא כי אתא אמר לא אעביד כדעביד
 בן חכינאי עייל יתיב במדרשא שלח למיתא אתא
 ר' אושעיא ברית יתיב קמיה הוה קא משאיל ליה
 שמעתא הוא דקא מחדרן שמעתתיה חלש דעתיה
 אמר אי הואי הכא הוה לי זרע כי האי על לביתיה
 בשילהי הלוליה דר"ש סו ימי קופתו: איעכב לי המתן לי
 עד שיכלו ימי קופתי ואלך עמך לבי רב: אשתנו שבילי
 דמתא שכננו צעיר צניכיסוקדש'ס וכסתמה צה מבואות: לההיא
 דביתא כערה: סוי לבה ראה לנה כלוי נדמה ללבה פתאום
 לא אעביד כדעבד בר חכינאי שכנס לניתו פתאום: יתיב
 קמיה ולא היה האב מכירו: חזייה לנריה דמקדן שמעתתיה:
 אי הואי הכא אלו הייתי כאן (שהנכתי) [כשהנכתי] בני קטן
 והלכתי הייתי עלמדו תורה והיה חכם כזה:

א
 על
 קא
 מקמי
 ויהח
 רבי
 מקדן
 ליה
 אדר
 כי
 להת
 אלמ
 שנין
 יתיב
 בהה
 נפק
 לכו
 כי
 לכה
 שב
 כלם
 הש

ס

ס

אף על פי שפרק חמישי כתובות נג

על בדיה קם קמיה הוא סבר למשאל שמעתתא
קא בעי אמרה ליה דביתתו מי איבא [אבא] דקאום
מקמי [ינוקא] קרי עליה רמי בר חמא
*והחזם המשולש לא במתרה ינתק זה ד' אושעיא קבלת ד

בנו של ר' חמא בר ביסא:
רבי עקיבא רעיא דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה כ
ברתיה דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי
מקדשנא לך אזלת לבי דב אמר לה איך אנקדשה
ליה בצנעא ושדרתיה שמע אבוא אפקה מביתיה
אדרה הנאה מנכסיה אול יתיב ו"ב שני בכורב

כי אתא אייתיה בתרי תריסר אלפי תלמידי שמעיה
להווא סבא דקאמר לה עד כמה *קא מדברת סג
אלמנות חיות אמר ליה אי לדידי ציית יתוב תריסר
שנין אחריני אמר ברשות קא עבירנא הדר אול
יתיב תרי סרי שנין אחריני בכי רבכי אתא אייתיה

בההוה כ"ד אלפי תלמידי שמעה דביתתו הות קא
נפקא לאפיה אמרי לה שיבכתא שאילי מאני
לבוש ואיכסאי אמרה להו *יודע צדיק נפש בהמתו ושלמי יב
כי מטאי לגבוה נפלה על אפה קא מנשקא ליה

לכרעיה הווא קא מדחפו לה שמעיה אמר להו
שבקוה שלי ושלכם שלה הוא שמע אבוא דאתא
כלבא שבוע שס אחד מעשיירי ירושלים שכל הנכנס לנימו רענ
ככלב היה יולא שבע: קא מדברת את מתכסגת: שיבכתא
השכנות: שלי ושלכם שלה הוא תורה שלמדתי אני ושלמדתם

להי
תאי
שני
ידע
מעא
נפאי
ידן
מחא
פניו
תת:
ככי
ביד
תתא
ליה
תיה
תיה
תן לי
בילי
היא
גאוס
ותיב
תיה:
קטן

גברא (רבא) [רבה] למתא אמר איזל לגביה אפשר
דמיפר נדראי אחא לגביה א"ל אדעתא הגברא (רבא)
[רבה] נזי נדרתא ל אפי' פר' אחד ואפי' הלכה אחת
א"ל אנא הוא נפל על אנפיה ונשקיה על כרעיה
ויהב ליה פלגא ממוניה ברתיה דר' עקיבא עבדא
ליה לכן עזאי הכי והיינו דאמרו אינשא רחילא
בחר רחילא אזלא בעיבדי אמה כך עובדי ברתה
רב יוסף בריה דרבא שדריה אבוה לבי רב לקמיה
דרב יוסף פסקו ליה שית שנין כו הוה תלת שני
מטא מעלי יומא דכפורי אמר איזיל ואחוינהו
לאינשי ביתי שמע אבוה שקל מנא ונפק לאפיה
א"ל זוגתך נזכרת איכא דאמרו א"ל יונתך נזכרת
אוטרוד לא מר אפסיק ולא מר אפסיק:

סה אין פוסקין יינות לאשה וא"ת *אלכה אחרי מאתכי
נזכרת לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקוי
דברוי שהאשה משחוקקת עליהן ומאי נינהו תכשיטין
דרש ר' יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש
כפר גבור חיל מנין שאין פוסקין יינות לאשה שנא'
ש"א *ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה שתה
אתם על ידה הוא: שקל מנא כלי זיין כאלו נא להלקם:
איטרוד נאותה מרינה: לא מר אפסיק ולא מר אפסיק לא
אכלו סעודת יה"כ שמכסיק נה אכילה להתענות. סעודה אחרונה
אל עט"ב ויה"כ קרי סעודה המפסקת שמפסיק נה במס' תענית:
אין בית דין פוסקין יינות לאשה שהיין מרגילה לתאות תשמיש:

ואתכי ביתי פלגיה מנה הוה עכס סה:

אף על פי פרק חמישי כתובות נד

ולא שתת אלא מעתה אכלה ולא אכלו ה"נ אנן
מדשני קרא בדבוריה קאמרינן מכדי בגוה קעסיק
ואתי מ"ט שני ש"מ שתה ולא שתת [א"ר אבהו
א"ר יוחנן מעשה בכלתו של נקדימון בן גוריון
שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מע"ש
לע"ש אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם תנא שומרת
יבם היתה ולא ענו אחרי' אמן תנא כוס א' יפה
לאשה ב' ניוול הוא לה ג' תובעת בפה ד' אפי'
חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת אמר רבא לא
שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית
לן בה והא חנה דבעלה עמה הואי אכסנאי שאני
דאמר רב הונא מנין לאכסנאי שאסור בתשמיש
המטה שנא' *וישכימו בבקר וגו' וישבו ויבואו אל
ביתם הרמתה וידע אלקנה את חנה אשתו השתא
אין מעיקרא לא. חומא דכיתהו דאביי אתאי לקמי'
דרבא אמרה לי' פסוק לי' מוני פסק לה פסוק
לי' חמרא אמר לה ידענא בי' בנחמני דלא הוה
שתי חמרא אמרה לי' חיי דמר דהוי משקי לי'
בשופרוי כי האי בהדי דקא מחויא לי' איגלו
דרעא נפל נהורא כבי דינא קם רבא על לביתו'
תבעה לבת רב חסדא אמרה לי' בת רב חסדא
[לציקי קדרה להטעים תנשיל: תובעת בפה תשמיש: ויבואו
אל ביתם והדר וידע אלקנה: חומא זה שמה: שופרוי גניעים
ארוכיס: כי האי כמדת אמת ורועי: תבעה לבת רב חסדא

ע"פ ט

מאן הוה האיגנא כבי דינא אמר לה חומא הביתהו
דאביי נפקא אבתרה מחתא לה בקולפי השידא
עד דאפקה לה מבולוי מחווא אמרה לה קטלת
ליך תלתא ואחת למקטל אחריני:]

מציאת האשה

פרק ששי

כא ת"ר מעשה כריב"ז שהיה רוכב על החמור והיה
סו יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכים אחריו
ע"ג ראה ריבה אחת שהיתה מלקצת שעורים מבין
גללי בהמתן של ערביים כיון שראתה אותו נתעטפה
בשערה ועמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני אמ'
לה בת מי את אמרה לו בת נקדימון בן גוריון
אני אמר לה בתי ממון של בית אביך היכן הלך
אמרה לו רבי לא כדין מתלין מתלי' בירושלים
מלח ממון חסר ואמרי לה חסד ושל חמיך היכן
תצע את אשתו לתשמיש: בקולפי השידא במכעול של ארגו:
קטלת לך תלת' שכנר כיסת לשלשה ומתו כדאמרי' ביבמות:
למקטל אחרינא שצאת להראות יופיך שיקפוץ איש עליך:]
ולא כדין מתלין מתליא ולא כך היו מושלין משל בירושלים:
מלח ממון חסר הרובה למלח ממנו כלו' לגרוס לו
שיתקיים ימסרנו לדקה תמיד ומסרונו זה קיומו: ואמרי לה
חסד ועשה ממנו חסד ושל בית אבא לא עשו לדקה בראוי וכלה

מצואת האשה פרק ששי כתובות נה

הוא אמרה לו בא זה ואבד את זה אמרה רבי
 זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמ' להם לתלמידיו
 זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והיותי
 קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אבית חוץ
 משל חמיה בכה ריב"ז ואמר אשריכם ישראל
 בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון
 שולטות בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום
 מוסרין ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה
 אלא ביד בהמתן של אומה שפלה. ונקדימון בן
 גוריון לא עשה צדקה והתניא אמרו עליו על נקדימון
 בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש כלי
 מילת היו *מציעין חחתיו ובאו עניים ומקפלן אותם **סז**
 מאחריו אב"ע א לכבודו הוא דעבד ואב"ע א כדבעו
 ליה למעבד לא עבד כדאמרי אינשי לפום גמלא
 שיהנא. תניא א"ר אלעזר בר צדוק אראה בנתמה
 אם לא ראיתה שהיתה מלקטת שעורים מבין
 שלפי סוסים בעכו קראתי עליה מקרא זה *אם **ס"ח**
 לא תדעי לך היפת בנשים צאי לך בעקבי הצאן
 ורעי את גדיותיך וגו' אל תקרי גדיותיך אלא גווותיך:
 ממוכס: בא זה ואבד את זה לפי שנתערב: חוץ משל חמיה
 תוספת שהוסיף לה הקטן: ערביים קרי אומה שפלה שאוכני
 אהלים הם צמדנר: מציעין חחתיו תסת רגליו להלוך עליהם:
 לפום גמלא שיהנא לפי כק הגמל ישענהו משא: אם לא תדעי
 אם לא תתני לך ככ"י לשמור את המור: צאי לך גו' סופך ללאת
 בעקבי הצאן ולרעות את גדיותיך [גווותיך] (ר"ל גופך):

טס ת"ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסו את
 טס היתומה ואח"כ את היתום מפני שהאיש דרכו
 ע"ב לחזור על הפתחים ואין האשה דרכה לחזור יתום
 ויתומה *שבאו לינשא משיאין את היתומה ואח"כ
 משיאין את היתום מפני שבשחה של אשה מרובה
 משל איש. ת"ר יתום שבא לינשא שוכרין לו בית
 ומציעין לו מטה וכל כלי תשמישו ואח"כ משיאין
 דנדים טו לו אשה שנאמ' *די מחסורו אשר יחסר לו די
 מחסורו זה הבית אשר יחסר זה מטה ושלחן לו
 נגל' ב זה אשה וכה"א *אעשה לו עור כנגדו:

כב ת"ר *די מחסורו יתה מצווה עליו לפרנסו ואי
 טס יתה מצווה עליו לעשרו *אשר יחסר לו
 דנדי' טו אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו
 טס עליו על הלל הזקן שלקח לעני בן טובים אחד
 סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא
 מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו ג' מילין. ת"ר
 מעשה באנשי גליל העליון שלקחו לעני בן טובי'
 אחד מצפורי ליטרא בשר בכל יום ליטרא בשר
 מאי רבותיה אמר רב הונא ליטרא בשר משל
 עופות ואבע"א בשר בליטרא ממש רב אישי אמ'
 להתפרנס מזכות של דקה: שבאו לינשא משל דקה דאמרי'
 לקמן אשר יחסר לו זו אשה:

משל עופות שלמיהן יקריס והוא היה מעוכן: בשר בליטרא
 שהיה בשר ציוקר והיה לרוך בשר בדמי ליטרא מעות:
 (קמ"א ל"ה) [ד"ה]

מציאת האשה פרק ששי כתובות נו

התם כפר קטן היה ובכל יומא הוה מפסדי חיותא
 אמטולתיה. ההוא דאתא לקמיה דר' נחמיה א"ל במה
 אתה סועד א"ל בכשר שמן ויין ישן רצונך שתגלגל
 עמי בעדשים גלגל עמו בעדשים ומת אמר אוי
 לו לזה שהרגו נחמיה אדרבה אוי לו לנחמיה
 שהרגו לזה מכעי ליה אלא איהו הוא דלא איבעי
 לוי לפנוקי נפשיה כולי האי ההוא דאתא לקמיה דרבא
 א"ל במה אתה סועד א"ל בחרנגולת פטומה ויין ישן
 א"ל ולא חיישית לדוחקא דצבורא א"ל אטו מדידהו
 קאכילנ' מדרחמנ' קאכילנ' דחני* עיני כל אלוך ישברו תלי' קמס
 ואתה נוהן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמי
 אלא בעתו מלמד שלכל אחד ואחד נוהן הקב"ה
 פרנסתו בעתו אדהכי אתאי אחתיה דרבא דלא
 חזיא ליה תליסר שני ואחיא ליה תרנגולת פטומה
 ויין ישן אמר מאי דקמאי אמר ליה נעניתי לך
 קום אכול:

כפר קטן היה ואין המותר כמכר: אמטולתי בשנילו והיינו רבותא
 ולעולם במשקל ליטרא כשר קאמר: ההוא דאתא עמי המזקש
 פרכסה: במה אתה סועד מה אתה רגיל לאכול בסעודתך:
 בעתו הכל לפי מה שהוא [לריד] כל יקיד ויקיד לפי למודו:
 אמר רבא מאי דקמאי מאי דבר זה שאירע לפני עתה שלא
 הייתי רגיל בכך שנאת זו לכאן ותרכגולת ויין ישן צידה: נעניתי
 לך דברתי יותר מדאי:

וזוהי הנהגתו של ר' נחמיה ור' חנין ור' יוחנן ור' שמעון ור' יהושע
 ור' יצחק ור' לוי ור' אבהו ור' אבהו ור' אבהו ור' אבהו ור' אבהו

כג ת"ד אין לו ואינו רוצה להתפרנס נותנים לו לשום
 הלואה וחוזרי ונותני לו לשום מתנה דברי
 ר' מאיר וחכמים אומרים נותנים לו לשום מתנה
 וחוזרים ונותנים לו לשום הלואה לשום מתנה הא
 לא שקיל אמר רבא לפתוח לו לשום מתנה יש
 לו ואינו רוצה להתפרנס נותנין לו לשום מתנה
 וחוזרים ונפרעים ממנו חוזרים ונפרעים ממנו תו
 לא שקיל אמר רב פפא לאחר מיתה ר' שמעון
 אומר יש לו ואינו רוצה להתפרנס אין נוקקין לו
 אין לו ואינו רוצה להתפרנס אומרין לו הבא משכון
 ומול כדי שתזוה דעתו עליו:

כד מ"ד עוקבא הוה עניא בשבכותיה דהוה רגיל כל
 יומא דשדי ליה ארבע זוזי בצינורא דדשא
 יומא חד אמר איזול אחוי מאן קא עביד בי ההוא
 טיבותא ההוא יומא נגהא ליה למר עוקבא בכי
 מדרשא אתיא דביתהו בהדיה כיון דהוא דקא מצלי

אין לו משלו: ואינו רוצה להתפרנס משל דקה: יש לו ואינו
 רוצה להתפרנס משלו אלא משל דקה ומסגף עלמו ברעב:
 שתזוה דעתו עליו יגבה לבו לומר דעתם לקזור ולגבות ממני
 הואיל ותבעוסי משכון אין זו אלא הלואה ויטול בלא נזשת שיאמר
 אין לי משכון והם יאמרו טול בלא משכון:
 צינורא דדשא קור שצמפתן וליר הדלת סובב בו: ההוא יומא
 אותו היום שכתן העני לבו לדעת מי כותן לו: כיון דהוא
 העני: מצלי הטו עלמס להשליך לתוך לכורא דדשא:

מציאת האשה פרק ששי כתובות נו

לית לדשא נפק כתריתהו רהוט מקמיה עיילי
לההוא אתונא דהוה גרופא נורא הוה קא מיקליין
כרעיה דמד עוקבא אמרה לית דכיתהו שקיל
כרעיק אותיב אכרעאי חלש דעתיה אמרה לית
אנא עזכחנא בגויה דביתא ומקרבא הניויתי ומאי
כולי האי דאמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב
ואמר ליה אמר רב הונא בר ביזנא א"ר שמעון
חסידא ואמר ליה א"ר יוחנן משום רשב"י נוח
לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואר
ילבין פני חבירו ברבים מנא לן מתמר הכתיב

סו"ט פ"ק
י"פ' הוהב
י"פ' הרו"ל

ברא' לח

מר עוקבא הוה עניא בשבכותיה דהוה רגיל לשדוריה כה
לית ארבע מאות וזווי כל מעלי יומא דכפורי

וזמא חד שדרניהו ניהליה ביד בריה אתא א"ל
לא צריך א"ל מאי חוית חזאי דקא מולפי ליה
יין ישן אמר מפנק כולי האי עייפונהו ושדרניהו
ניהליה כי קא ניהא נפשיה אמר אייתין לי חושבנאי

אנא שכיחנא בגו ביחא ועכ"י מולאי' אותי לפיכך זכותי גדול:
ומקרבא הניויתי הכאתי מזומכת שאני מקלקס לקס ובשר ומלק
אכל אתה כותן מעות לעכ"י וחס טורקים וקוניס סעודה:
ומאי כולי האי למה להס לברוק ולכמוס לתכור: היא מוצאת
והיא שלחה וגו' אע"פ שזאת לישרק לא גלמה הדבר אלא אס
עייפונהו (כפלים) [כפליכהו] וכלהו כפלים

דצדקה אשכח הוזה כתוב ביה שבעת אלפי דינרי
סיאנקי אמר וזודאי קלילא ואורחא רחיקתא קם
בזבזיה לפלגיה ממוניה. היכי עבד הכי והא"ר
אלעאי באושא התקינו המכובז אל יבזבו יותר
מחומש הני מילי מחיים שמא ירד מנכסיו אבל
לאחר מיתה לית לן בה:

כו רבי אבא הוה צייר זווי בסודרי ושרי לי' לאחוריה
וממצי נפשיה לבי עניי ומצלי עיניה מרמאי.

ר' חנינא הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה
ארבע זווי כל מעלי שכתא יומא ווד שדרינתו
ניהליה בידא דרביתהו אתאי אמרה ליה לא צריך
מאי חזית שמעית דהוה קאמרי ליה במה אתה

סוז סועד *בטלי כסף או בטלי זהב אמר היינו דא"ר
אלעזר בואו ונחזיק טובה לרמאים שאלמלא הם

דנר' טו היינו חוטאים בכל יום שנא' *וקרא עליך אל
ה' והיה בך חטא. ותני ר' חייא בר רב מדפתו
ר' יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן

סיאנקי שס מקום: זודאי קלילא לדה קלה הכינותי לדך
דלוי חבוי ספי רוקה שאני יולא לה: *אם יצא רמאי*

ומצלי עיניה ומטה עיניו כלפי אזוריו לראות שלא יבא רמאי
חאצו וימירס שעושה עלמו עני והעניים באים ומתירים אותם:

בטלי כסף או בטלי זהב נמפות של פשתן לנכות או בשל משי
לנזעות: היינו חוטאים שאנו מעלימים עין מן העניים אבל

עכשו הרמאים גורמים לנו: *אם יצא רמאי*

מ
הצד
פן יו
*יצא
ת"ר
של
עיש
זיל
ענן
מרז
א"ל
המכ
הוה
איכ
לא
ממ
יחיו
כש
שה
למ
לו

מציאת האשה פרק ששי כתובות נח

הצדקה כאלו עובר ע"ז כתיב הכא *השמר לך דברי טו
פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' וכתיב התם
*יצאו אנשים בני בליעל מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז: טו יג
ת"ד המסמא את עינו והמציבה את בטנו והמקפח את כו
שוקו אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך: טו
שלה ליה רב ענן לרב הונא הונא חברין כח
שלם כי אתיא הא אתחא לקמך אנכייה סט
עישור נכסי הודה יתיב רב ששה קמיה א"ל
זיל אימא ליה ובשמתא יהא מאן דלא א"ל.
ענן ענן ממקרקעי או ממטלטלי ומאן יתיב בי
מרוחא ברישא אזל רב ששה לקמיה דרב ענן
א"ל מר רבה ורב הונא רביה דרבה ושמותי שמית
המסמא את עינו מראה עכמו כאלו עינו סמויה: מקפח שוקו
כאלו שוקו ככוולת כדי ליטול לדקה:
הוה יתיב רב ששה קמיה כשאז השליק לפניו ואקפיד רב
הוכא על דקרייה הוכא חברין: א"ל רב הוכא לרב ששה: זיל
אימא ליה בלשון גכאי כאשר אומר לך: ובשמתא תהיה אס
לא תאמר בלשון זה: ענן ענן מהיכן אתה אומר להגבותה
ממקרקעי או אחי ממטלטלי ועוד שאלה אחרת השיבני מאן
יתיב בי מרוחא ברישא מי מיסב בבית האבל בראש הקרואים
כשהיו מסובין בסעודה היה כיכר במסיבתם מי הוא הראש
שהגדול מיסב במטה אמת בראש השלקן ואני לו במטה אחרת
למטה הימנו: א"ל מר רבה אתה ורב הוכא רבך ולפייסו אמר
לו כן שלא יכעוס עליו על שנעשה שליח בדבר ומראהו פנים שעל

מאן דלא א"ל ואי לאו דשמית לא הוה קא אמינא
 ליה למר ענן ענן ממקרקעו או ממטלטלי ומאן
 יתיב בי מרוחא בראש אול רב ענן לקמיה דמר
 עוקבא א"ל חזי מר היכי שלח לי רב הונא ענן
 ענן ועוד מרוחא דשלח לי [לא ידענא] מאי ניהו
 ע"ס א"ל אימא לי איזי *גופא דעובדא היכי הוה א"ל
 ע"ג הכי והכי הורה מעשרה א"ל וגברא דלא ידע
 מאי ניהו מרוחא שלח לי לרב הונא הונא חברין.
 ירויה י מאי מרוחא אבל דכתיב *כה אמר ה' אל תבא
 בית מרוח וגו'. אמ' רבי אבהו מנין לאבל שמיסב
 בראש שנא' *אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון
 כמלך בגדוד כאשר אכלים ינחם. ינחם אחרים
 משמע אמר רב נחמן בר רב יצחק ינחם כתיב
 מר זוטרא אמר מהבא *וסר מרוח סרוחים. מר
 וזה נעשה שר לסרוחים.

עמוס ו
 ו"ק פ'
 בתרא

כרמו נעשה שליך לכך: גופא דעובדא תקלת הדברים מה לשון
 שלקת לו: ינחם כתיב אין לך לומר פת"ק בצום אות אלא אם
 כן א' או ה' סמוכים לו או על פי הנקודה שתקתי' והיא באה
 במקום אות אלו אמר ינחם וכיון שלא כתב כאן אל"ף על
 כרמך על פי מסורת הכתב אתה קורא ינחם והו המנוקס עלמו
 כלומר כאבל המתנקס: מר וזה מי שנכסו מרה ודעתו זקה
 וכעתקת מעליו: נעשה שר לסרוחים לגדולים (לשון וסר
 העודף) הנאים לנחמו: *הערה*

המדור

פרק שביעי

*אז היותי בעיניו כמוצאת שלום א"ר (יונתן) [יוחנן] כט
ככלה שנמצאת שלמה בבית חמיה ורדופה עא

לילך ולהגיד שבחה בבית אביה *והיה ביום ההוא פ"ג
נאם ה' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי

א"ר יוחנן ככלה בבית חמיה ולא ככלה בבית אביה :
תניא היה ר' מאיר אומר מ"ד *טוב ללכת אל

בית אבל מלכת אל בית משתה כאשר ל
הוא סוף כל אדם והחי יתן אל לבו מאי והחי עב

יתן אל לבו דברים של מיתה דיספר יספרוניה
דיקבר יקברוניה דידל ידלוניה דילוי ילווניה דמען

יטענוניה :
תנ"ה המדיר את אשתו שלא תשאל ולא תשאל

נפה וכברה ריחיים ותנור יוציא ויתן כתובה
מפני שמשאיה שם רע בשכנותיה וכן היא שנדרה

שלא תשאל ושלא תשאל נפה וכברה ריחיים
אישי לשון אישות וכשואף : ככלה בבית חמיה שכבר נשאת

וגם לנה בצעלה ואיכה בונה הימנו :
דיספר יתן אל לבו שאף הוא יספרוהו ואל ירע לו אם כהג. כן :

דיהל מרים קולו צנכי ונמספד : דילוי מלוה את המת
מנית האכל לקבר :
רדום ותנור המטלטלין :

ש"ה ח
פסחים
פ' סאס"ה
סוסינ ב
קבלת
ח"ק פ"ד
ופ' אלו
כדריס
עס

ותנור ושלא תארוג בגדים נאים לבניו תצא שלא
בכתובה מפני שמשויאתו שם רע בשכיניו:

ובעיון נדרי בניי מתים שני* אל תחנאת פיך לחטוא
את בשרך וגו' ואיוו הן מעשה ידיו של אדם הוי
אומר בניו ובנותיו וכו'. * פיסקא אלו יוצאות שלא
בכתובה וכו' המקללת יולדיו בפניו. אמר רב יהודה
אמר שמואל במקללת יולדיו בפני מולידיו וסימניך
* אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי: [

שם
קבלת ה
שם
ע"כ
ראשי' ויה
לא
עה
תלים פו

* ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה
עליון א"ר מישא בר בריה דר' יהושע ב"ל
אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה אמ' אביו

[במקללת יולדיו בפני מולידיו כלו' בפניו דמתכיתין לא תימא
לפניו מיהא אלא אפילו מקללת אביו של בעל בפניו כנו
של בעל: וסימניך אפרים ומנשה וגו' ופסוק זה ינא לך סימן
על משכתיכו לזכור על ידו דפסוק דמתכיתין לא תימא בפניו
מיהא אלא בפניו כנו קאמר והוי כאלו בפניו: אפרים ומנשה
כני כניו ככניו:]

ולציון יאמר איש וגו' לעתיד לבא כשיתקיים מקרא שכתוב
והביאו את כל ארבעים מכל הגוים ומנחה לה' וגו' כל עוקם
שימלאו שם ישראל יאמרו הגוים זהו מצבי ליון זה יולד בה כביאכו
שם. ולציון כמו וישאלו ארבע המקום לאשתו על אשתו: אחד
הנולד בה כו' איש איש יתורא קא דריש: אחד הנולד בה
ואחד המצפה לראותה יקרא מצביה ויביאוהו אללה: והוא
יכוננה עליון הקב"ה יכוננה להיות עליון למעלה על כל

וחד מנייהו עדיף כתרי מינן. אמר רבא וחד מינן
כי סליק להתם עדיף כתרי מנייהו דהא ר' ירמיה
דכי הוה הכא לא הוה ידע מאי קאמרי רבנן כי
סליק להתם קרי לן בכלאי טפשאי:

מכריז ר' יוחנן הוהרו מזבובים של בעלי ראתן לב
ר' זירא. לא הוה יתיב בזיקיה ר' אלעזר לא עז

עויל באהליה. ר' אמיו ר' אסי לא הוו אכלי מביעי ע"ב
דההיא מבואה ר' יהושע ב"ל מיכרך בהו ועסיק

[בהו ועסיק] בתורה אמר "אילת אהבים ויעלת ^{ושליה}
חן אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא כי

הוה שכיב אמרו לוי למלאך המות ויל עביר לוי
רעותיה אזל אתחוי ליה א"ל אחוי לי דוכתאי אמר

ליה לחיי [א"ל] הב לי סכינך דלמא מבעתת לי
באורחא יהבה ניהליה כי מטא להתם דלוייה קא

מחוי ליה שוור נפל לההוא גיסא נקטיה בקרנא
דגלימיה א"ל בשבועתא דלא אתינא אמר הקב"ה

העולם: וחד מינייהו מצני ארץ ישראל: עדיף פקתים ומריסם:
וחד מינן מית"ק שנצבל:

בעלי ראתן: שרץ יש לו צמוקו: הוהרו מזבובי בעלי ראתן
זבובים השוכנים עליו קשית להציף אותו קולי על איש

אמר: בזיקיה צמוקו שוכן רוק אקד על שניהם: מיכרך בהו
כדצק אללס נשעה שעסק בתורה הוסיפן אללי ומוצטק היה שתגין

התורה עליו ולא יחוק: כי הוה שכיב כשהגיע זמנו ליפטר:
אחוי לי דוכתאי הוליכני לגן עדן והראני מקומי: שוור קסין:

החיות הקטנות והאדם הראשון והחיות הגדולות והאדם השני

אי איתשיל אשבועתיה ניהדר או לא לא ניהדר
 א"ל הב לי סכינאי לא יהב ליה נפקת בת קלא
 ואמרה ליה יהביה ניהלית דמתבעי לברייתא מכריו
 אליהו קמיה פנו מקום לבר ליואי פנו מקום לבר
 ליואי אזל אשכחיה לר' שמעון בן יוחאי דהור
 יתיב על תלת עשר חכטקי פיוזא א"ל את הוא
 בר ליואי א"ל הן א"ל נראתה הקשת בימך א"ל
 הן א"כ אי אתה בר ליואי ולא היא דלא הואי
 מדי אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשאי רבי
 חנינא בר פפא שושביניה הוה כי הוה קא ניחא
 נפשיה אמרו ליה למלאך המות ויל עביד ליה
 רעותיה אזל לגביה ואתחוי ליה א"ל שבקי תלתי
 יום עד דניהדר תלמודאי דאמרי אשרי מי שבא
 לכאן ותלמודו בידו שבקיה לבתר תלתי יומין אזל
 אתחוי ליה א"ל אחוי לי דוכתאי א"ל לחיי א"ל
 הב לי סכינך דלמא מבעתת לי באורחא א"ל בחברך
 בעית למעבר לי א"ל אייתי ספר תורה וחוי מי
 איכא מידי דכתי' בה דלא קיימתיה א"ל מי איכרכת
 בבעלי ראתן ואיעסקת בתורה ואפ"ה כי נח נפשיה
 איתשיל אשבועתיה אס כשצע כשצעה מעולם וכשאל עליה
 להתיבה: חכטקי פש"טיל: א"כ לית את בר ליואי אין אתה
 ראוי לכרוז זה שאני שומע שהקשת אינו אלא אות ברית שלא יקרנ
 העולם ואס יש לדיק גמור גדור אין לריך אות: דלא הואי
 מידי לא נראה הקשת בימיו: שושביניה אובנו וכגיל אללו
 מלאך המות: מי איכרכת בבעלי ראתן ועסקת בתורה

אפסיק ליה עמודא דנורא בין דידיה לעלמא וגמירי
דלא מפסיק עמודא דנורא אלא לחד בדרא או
לתרין בדרא קרב לגביה ר' אלכסנדרו אמ' עשה
בשכיל כבוד חכמים לא אשגח עשה בשכיל כבוד
אביך לא אשגח עשה בשכיל כבוד עצמך אסתלק
אמר אבוי לאפוקי ממאן דלא קיים אפילו אורח
אחת א"ל רב אדא בר מתנא לאפוקי ממר דלא
אית ליה מעקה לאיגרויה ולא הוא מיהוי הוה
וההיא שעתא הוא דשדייה ויקא א"ר חנינא מפני
מה אין בעלי ראתן בכבל מפני שאוכלין תרדין
ושותין שכר של הזמי. א"ר יוחנן מפני מה אין
מצורעים בכבל מפני שאוכלין תרדין ושותין שכר
ורוחצין במי פרת:

הכותב

פרק השיעי

ההוא דא"ל נכסי לטוביה שכיב וכו' אתו ב' טוביה פה
שכן ות"ח ת"ח קודם קרוב ות"ח ת"ח קודם ע"נ
כדהוה עביד איהו שהיה מסכן נכפשו לכנד את התורה: בשכיל משלי כו
כבוד עצמך איקרנו אליך ויסמוך ויתעסקו נך: ואמר אבוי
לאפוקי ממאן דלא קיים עמוד זה נא להוליא מעליו מי שלא קיים
את כל התורה כמו שקיים הוא: של הזמי שמטילין גה כשות
שגלל בהזמי:
ת"ח קודם דמסתמא אדם מלדיק מעשיו לזכות בשעת קיתה

אבעיא להו שכן וקרוב מאי ת"ש *טוב שכן קרוב
מאת רחוק שניהם קרובים שניהם שכנים שניהם
ת"ח שורא דריוני:

אלמנה ניזונה

פרק אחד עשר

לג א"ר [חייא בר אבא א"ר] יוחנן כל המונע תלמידו
צו מלשמשו כאלו מונע ממנו חסד שנא' *למס
מרעהו חסד רב נחמן בר יצחק אומר אף פורק
ממנו יראת שמים שנא' *ויראת שדי יעזוב:

הנושא

פרק שנים עשר

לד ת"ר בשעת פטירתו של רבי אמר לבני אני צריך
קג נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהרו בכבוד

דאמר מר כל הנביאים לא פתכנאו אלא למהנה ת"ק
מכסיו: שורא דריוני הטלת הדיינים לפי מה שראו דיינים
שהיה דרכו של מת לקרב את זה יותר מזה או מי שנשניהם טוב
וכוהג צדק ישרה ש"ל צו כתבון המת לזכות: שורא כמו שדי
צימא דמתרגמי' ירה צים הטיל צים:

למס מרעהו חסד הממים עלמו מרעהו ממים ממנו קסדים
ואית דמסקין לה מדכתיב לעיל מיכיה ותושיה נדקה ממני
וסמיד ליה למס מרעהו קסד:

אמכם נר יהא דלוק במקומו שלחן יהא ערוך
 במקומו מטה תהא מוצעת במקומה יוסף חפני
 שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני
 במותי. הוהרו בכבוד אמנם דאורייתא הוא דכתו
 *כבר את אביך ואת אמך אשרת אב הואי שנות כ
 אשת אב נמי דאורייתא הוא דתניא *כבר את צננים ס
 אביך ואת אמך את אביך זו אשת אביך ואת אמך
 זה בעל אמך וא"ו יתירה לרבות אחיך הגדול הנני
 מילי מחיים אבל לאחר מיתה לא. נר יהא דלוק
 במקומו שלחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת
 במקומה מ"ט כל בי שמשוי הוה אתא לביתיה
 ההוא בי שמשוי אתאי שיבכתא קא קרי אבכא
 אמרה אמתיה שתיקי דרבי יתיב כיון דשמע (תוב)
 [שוב] לא אתא שלא להוציא לעז על צדיקי הראשוני.
 יוסף חפני ושמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם
 ישמשוני במותי סבר מיניה בהדין עלמא הוא
 נר יהא דלוק במקומו אלל האלקן כמו צי"ו דכל ע"ש היה צא
 לביתו משכסטר כדלקמן: יוסף חפני דמן קיסא: את אביך
 כל אתין רבוין: וא"ו יתירה דואת אמך: הנני מילי דקייב בכבוד
 אשת חביו צי"י חביו: בי שמשוי ע"ש וכראה בעיני לפי שבין
 השמשות שלו שגור צפי כל והכל קרדים אליו לגמור מלאכתם עד
 שלא תקשך לזה קרי בי שמשוי: שלא להוציא לעז כו' לומר לא
 לדיקים היו שלא היה להם רשות לבא לביתם כמו רבי: סבור
 מיניה בהדין עלמא שהיה מלוה שיתעסקו בקבורתו: *והנהיג את אביו ואת אמו ואת אביו ואת אמו*

רוב
הם
ידו
מס
רק
יד
כוד
ק
כיס
טוב
שדי
דיס
מכי

דקאמר כיון דחוו דקדיס ערסייהו לערסיה אמרי
 ש"מ לההוא עלמא הוא דקאמר והאי דאמר הכי
 דלא לימרו מלתא הואי להו וער האידנא נמו
 זכותא דרבי הוא דאהניא להו. אמר להם לחכמי
 ישראל אנו צריך נכנסו אצלו חכמי ישראל אמר
 להם אל תספרונו בעיירות *והושיבו ישיבה לאחר
 ע"ג שלשים יום שמעון בני חכם גמליאל בני נשיא
 חנינא בר חמא ישב בראש. אל תספרונו בעיירו
 סבור מיניה משום טרח' הוא דקאמר כיון דחוו
 דקספדי בכרבים וקאתו כ"ע [אמרו] ש"מ משום
 וקרא הוא דקאמר. הושיבו ישיבה לאחר שלשי
 דכרי' לך יום דלא עדיפנא ממשה רבינו דבתיב *ויבכו בני
 ישראל את משה בערבו' מואב שלשים יום תלתין
 יומין ספדי ביממא וליליא מכאן ואילך ספדי ביממא
 דקדי' ערסייהו לערסיה הס נקנרו תקלה: והאי דקאמר הכי
 שכזקק להודיע שימותו וישרתו: דלא לימרו אינשי עלייהו
 כשימותו מלתא דאיסור' הו' בהו שללא זכו להתעסק בו ואגלאי מלתא
 דהאי דלא שפינו בשני דרבו זכותיה דרבי אגלא עלייהו: עיירות
 גדולות מן הכפר' וכרכי' גדולי' מהם: והושיבו ישיבה לעסוק
 בתורה: לאחר שלשים יום של פטירתו מיד ולא תהיו עסוקים
 בהספד: שמעון בני חכם הוא לקמן פריך מאי קאמר: חנינא
 בר חמא ישב בראש הישיבה: סבור מיניה משום טורח דכרי
 כפרים דסמיכו לעיירות ואחר למספדי: כיון דחוו דקא אספרוהו
 בכרכים זקא אחו כולי עלמא מעיירות ומכפרים אמרו משום

וגרסי כליליא או ספדי כליליא וגרסי ביממ' עד דספדי
תדיסר ירחי שחא. ההו' יומא דאשכבתיה דר' נפק בת
קול ואמרה כל דהוה באשכבתיה דר' מזומן הוא לחיי
העולם הבא. ההוא כובס כל יומא הוה אתי קמיה
ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי סליק לאיגרא
ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא
כובס מזומן לחיי העולם הבא:

שמעון בני חכם מאי קאמר ה"ק אע"פ ששמעון לה
בני חכם גמליאל בני נשיא אמ' לוי צריכא

למימר אמר ר"ש בר רבי צריכא לך ולמטלעתך
מאי קשיא ליה הא קרא קאמר *ואת הממלכה נתן ד"ה צ כא
ליהורם כי הוא הבכור ההוא ממלא מקום אבותיו
הוה ורבן גמליאל אינו ממלא מקום אבותיו הוה
ורבי מאי שעמא עבד הכי נתי דאינו ממלא מקום
אבותיו בחכמה ביראת חטא ממלא מקום אבותיו
הוה. חנינא בר חמא ישב בראש לא קבל רבי
חנינא שהיה ר' אפס גדול ממנו שתי שנים ומחצה
ויתב ר' אפס כרישא ויתב ר' חנינ' אבראי ואתא לוי
יקרא הוא לקאמר: יומא דאשכבתיה יוס פטירתו:

צריכא למימר בתמיה דרבן גמליאל דנכור הוה דלהוי נשיאה:
לך ולמטלעתך פיסס הוה כדאמרינן בעלמא לוי אחוי
קידה וטלע: מאי קשיא ליה לר"ש צ"ר דאמר צריכא למימר
אמאי צריכא הא קרא כתיבי: ההוא ממלא מקום אבותיו הוה
כלו' אין צאקו קאוב ממנו אבל כאן הכי אחיו זכס ממנו: ויתב
ר' חנינא אבראי חוץ לבית המדרש שלא היה ככפף לר' אפס:

ויחיב גביה נח נפשיה דר' אפס ויחיב ר' חנינא
 כרישא ולא הוה ללוי איניש למיתב גביה וקאתא
 לבבל והיינו דאמרי ליה לרב גברא רבה אקלע
 לנהרדעא ומטלע ודריש כלילא שרי אמר ש"מ
 נח נפשיה דר' אפס ויחיב ר' חנינא כרישא ולא
 הוה ליה ללוי אינש למיתב גביה וקאתי ואימא
 ר' חנינא נח נפשיה ורבי אפס כדיתיב יתיב ולא
 הוה ליה ללוי אינש למיתיב גביה וקאתי אבע"א
 לוי לר' אפס מיכף הוה כייף ליה ואבע"א כיון
 דא"ר חנינא בר חמא ישב בראש לא סגי דלא
 מלך דכתיב בהו בצדיקים *וחגזור אומר ויקם לך
 והא הוה ר' חייא נח נפשיה. והא"ר חייא אני
 ראיתי קברו של רבי והורדתי עליו ומעות איפוך
 והא"ר חייא אותו היום שמת רבי בטלה קדושה
 איפוך והתניא כשחלה רבי נכנס ר' חייא אצלו
 ומצאו שהוא בוכה א"ל רבי מפני מה אתה בוכה
 והתניא מת מתוך שחוק סימן יפה לו מתוך הבכי
 סימן רע לו פניו למעלה סימן יפה לו פניו למטה
 סימן רע לו. פניו כלפי הכותל סימן רע לו. פניו
 וקאתא לוי לבבל: כלילא שרי ללאת נה בשנת. מ"ט מאן דרכה
 למיפק בכלילא אשה קטנה ואשה קטנה לא שלפא ומקויל צפ'
 צמה אשה ולאה: מיכף הוה כייף ליה קודם שגלה ומקומו
 אצל לר' קמיכא לא כייף: והא הוה ר' חייא ולמכיה רבי לראש
 ישיבה: קברו של רבי ארונו של רבי (הוריד) [הורדתי] עליו
 :

ליון כנ

כלפי העם סימן יפה לו. פניו ירוקין סימן רע לו
פניו צהובין ואדומים סימן יפה לו מת בערב שבת
סימן יפה לו במוצאי שבת סימן רע לו מת
בערב יום הכפורים סימן רע לו במוצאי יום
הכפורים סימן יפה לו מת בחולי מעים סימן יפה
לו מפני שרובן של צדיקים מיתתן בחולי מעים
א"ל אנא אתורה ומצית קא בכינא אבע"א איפוך
ואבע"א [לעולם לא תיפוך] רבי חייה עסוק במצוה
הוא ור' סבר לא אפגריה:

והיינו דכי הוו מנצי ר' חנינא ור' חייה א"ל ר' לו
חנינא לר' חייה בהדי דידו מנצית דאם
ח"ו נשתכחה תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי
א"ל ר' חייה אנא עכדי דלא לשתכח תורה מישראל
דאייחנא כיתנא ושדוינא ומגדלנא נשבי וצוידנא
טביא ומאכילנא בישרא ליתמי ואריכנא מגלתא
ממשכי דטביי וסלוקנא למתא דלית בה מקרי
דרדקי וכתובנא חמשה חומשי לחמשה ינוקי

נבא
חליעל
פרק
הפועלים

דמעות: בע"ש סימן יפה שיכנס למכוסה מיד: במוצאי יום
הכפורים כמקלו עונותיו וסי' יפה לו: לא אפגריה לא אנטליה
שדוינא זרעכא: ומגדלנא נשבי מקלע אני מכמורות ודומה לו
אין פורסין נשנין ליוכים: וצוידנא טביא לנזיים: ואריכנא
מגלתא ומתקן אני קלפס אריכנא לשון תקון כדאמר' במסכת
סוכה אריך או לא אריך כלומר מתוקן או אינו מתוקן וכספר

ומתנינא שתא סדרי לשחא ינוקי לכל חד וחד אמרי
 ליה אתני סדרך לחברך. והיינו דאמר רבי כמה
 גדולים מעשה חזיא א"ל ר"ש בר רבי אפי' ממך
 א"ל אין א"ל ר' ישמעאל בר' יוסי אפילו מאבא
 א"ל ח"ו לא תהא כזאת בישראל אמר להם לבני
 קטן אני וצריך נכנס ר"ש אצלו מסר לו סדרי
 חכמה אמר להם לבני גדול אני צריך נכנס ר"ג
 אצלו ומסר לו סדרי נשואות א"ל נהוג נשיאוחך
 תליס טו ברמיס זרוק מרה בתלמידים. אינו והכתיב *ואת
 יראיה' יכבד ואמר מר זה יהושפט מלך יהודה
 כשהיה רואה ת"ח היה עומד מכסאו ומחבקו
 ומנשקו וקורא לו רבי רבי מהו מרו לא קשיא
 הא בצנעא הא בפרהסיא תני רבי מוטל בצפורי
 דברי טו ומקום מוכן לו בבית שערים והתניא *צדק צדק
 תרדוף הלך אחר רבי לבית שערים רבי בבית
 שערים הוי אלא כיון דחלש אמטוהו לצפורי
 דברי טו דמדינא ובסיס אוירא: חסד צדק

קד

עזרא בני כתיב וערות מלכא לא אריך לכא למסוי: לא תהא
 כדבר הוה בישראל כלו שלא אומר מדבר זה לעולם: נהוג
 נשיאוחך ברמיס שתהא יושב בין הגדולים: זרוק מרה אימה
 שתהא אימתך עליהם: בצנעא מכבד כל אהד ואהד: בפרהסיא
 מטיל עליהם אימה להודיע כשיאותו: רבי מוטל בקליו בצפורי
 ומקום קצרו טוכן לו בבית שערים: דמדינא דאמרינן במגילה
 למה כקרא שמה גפורי שישבת בהאש ההר כלפור:

ההוא יומא דנח נפשיה דרבי גזרו רבנן תעניתא לז
 ובעי רחמי אמרי כל מאן דאמר נח נפשיה ^ס
 רבי ידקר בחרב סליקא אמתיה דרבי לאיגרא
 אמרה עליונים מבקשי את רבי ותחתונים מבקשי
 את רבי יהי רצון שיכופו תחתונים את העליוני
 כיון דחזאי כמה זימני דעייל לבית הכסא וחלץ
 תפילין ומנח להו וקמצער אמרה יהי רצון שיכופו
 עליונים את התחתונים ולא הוו שתקי רבנן מלמבעי
 רחמי שקלה כוזא שדיא מאיגרא אשתיקו [מרחמי]
 ונח נפשיה דרבי אמרו לי רבנן לבר קפרא זיל עיין
 אול אשכחיה דנח נפשיה קרעיה ללבושיה ואתדריה
 לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים
 אחזו בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים
 ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר
 להו אתון קאמרייתון ואנא לא קאמינא בשעת פטירתו
 של רבי זקף י אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע
 גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה
 ולא נהניתי אפי' באצבע קטנה יר"מ שיהא שלום
 במנוחתו יצתה בת קול ואמרה * יבא שלום ונוחו על
 משכבותם על משכבך מיבעי ליה מסויע לר' חייוא
 דעייל כמה זימנין לבית הכסא דמולי מעיס הוה ליה: וחלץ
 תפילין ומנח להו וקמצער למנוח ולהניח: פתח ואמר
 הספד: אראלים ומצוקים מלאכים ולדיקים מוקי אכץ: ולא
 נהנתי בעולם הזה אפילו לפי טורח שיגעתי באלנע קטנה שלי:

ישעיה כו

בר גמרא דא"ר הייא בר גמרא א"ר יוסי בן שאול
 בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי
 עקרים השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק [פלוני] בא אומר
 מ"ד ס"ה [להם] יבואו צדיקים ויצאו לקראתו [ואומרים לו]
 כ"ט מ"ו יבא בש"ו וס ינוחו על משכבותם א"ר אלעזר בשעה
 שהצדיק נפטר מן העולם ג' כתות של מלאכי
 השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום
 ואחת אומרת הולך נכוחו ואחת אומרת לו יבא
 שלום ינוחו על משכבותם ובשעה שהרשע נאבד
 מן העולם ג' כתות של מלאכי הבלה יוצאות לקראתו
 שס וס אחת אומרת * אין שלום אמר ה' לרשעים ואחת
 שס כ"א אומרת לו * למעצבה תשכבון. ואחת אומרת לו
 יפוקל' לב * רדה והשכבה את ערלים:

שני דיני גזירות
 פרק שלשה עשר

לח [א"ר אושעיא שצ"ד בתי דינין היו בירושלים כנגדן
 בתי כנסיות וכנגדן בתי כדרשות וכנגדן בתי
 סופרים] אמר רב יהודה אמר רב אסי גזירי גזירות
 קה שבירושלים היו נוטלים שכרם צ"ט מנה מתרומת
 יבאו צדיקים ויצאו לקראתו ויבא בשלום ואמר כך ינוק
 לדיקים על משכבותם: הולך נכוחו בדרך ישרה:
 [בתי דינין של כ"ג: בתי כנסיות להתפלל: בתי מדרשו' למשנה
 ולתלמוד: בתי סופרים לתלמוד תנוקות]: נוטלים שכרם

שני דייני גזירות פ"ק שלשה עשר כתובות סו

הליזכרה וכו'. קרנא הוה שקיל איסתא מוצאי
 ואיסתא מחייב ודאין להו דינא והיכי עביד הכי
 והא כתי* ושחד לא תקח [וכ"ת כיון דשקיל מהרווייהו
 לא אתי לאצלווי דינא וכי לא אתי לאצלווי דינא
 מי שרי והתניא ושחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד
 שלא לזכות את החייב ולא לחייב את הזכאי הרי
 כבר נא* לא תטה משפט אלא אפי' לזכות את דכ"ל סו
 הזכאי ולחייב את החייב אמרה הורה ושחד לא
 תקח] וכו' ואסיקה דהוה שכר בטלה דמוכת כי
 הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה אמר להו
 הבו לי גברא דדלי לי בחריקאי וא דן לכו דינא.
 א"ר אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהם של
 מקבלי שחד אדם חש בעיניו נותן ממין לרופא
 ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והם נוטלים שורה
 פרוטה ומסמין עיניהם שנא* כי השחד יעור עיני
 חכמים. ת"ר כי השחד יעור עיני חכמים ק"ו
 לטפשים *ויסלף דברי צדיקים ק"ו לרשעי' מידי סו
 טפשים ורשעים בני דינא נינהו אלא ה"ק כי
 השחד יעור עיני חכמים אפי' חכם גדול ולוקח
 שחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב. ויסלף
 ומתפרנס' הימנו לפי שלא היו עוסקין במלאכתם: איסתר' סלע:
 הבו לי גברא דדלי מיא מסקה שדותי: בחריקאי במקומי.
 חריקאי אומר אני שהוא לשון פגם כמו קרניס קרוקית דאקטת
 קולין כל' שאני מסתלק וכפגם מקומי: אינו נפטר מן העולם

דברי צדיקים *אפי' צדיק גמור ולוקח שחד אינו
 נפטר מן העולם בלא טירוף הדעת. כי אתא רב
 זש"ע"נ דימי אמר דרש רב נחמן בר כהן מ"ד *מלך
 במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה אם
 חשלי כט דומה דיון למלך שאינו צריך לכולם יעמיד ארץ
 סנהד'ס"ק ואם דומה לכהן שמחזר על הגרנות יהרסנה אמר
 רבה בר רב שילא האי דיינא דשאיל שאלתא
 פסול למידן דינא ולא אמרן אלא דלית ליה לאושולי
 אבל אית ליה לאושולי לית לן בה אמר רבא
 מ"ט דשוחדא כיון דמשקל שחד מיניה אקרבה
 דעתיה לגבי' והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה
 לעצמו מאי שחד שהוא חד אמר רב פפא לא
 לידון איניש דינא למאן דרחים ליה ולא למאן
 דסני ליה דרחים ליה לא חוי ליה חובה דסני
 ליה לא חוי ליה זכות אמר אביי האי צורבא מרבנן
 דמרחמין ליה בני מאתיה לאו משום דמעלי טפי
 אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא [אמר
 רבא מריש הוה אמינא הני בני מחווא כולחו
 וה"ק ק"ו שיסמא את עיניו (כשהיה) [כשהיה] טעם נסופו
 ויש לדין: שאינו צריך לכולם שהוא עשיר ואין לדין
 להקניף: דשאיל שאלת' דרגיל לשאל עבדי עירו בהמות
 וכלים: מ"ט דשוחדא למה חסור ליטלו לזכות את הזכאי: אין
 אדם רואה חובה לעצמו אין דעתו מתקרבת בלד הקובה
 לקייב את עלמו ואפי' מתכוין לדין אמת: שהוא חד הכומן
 והמקבל כעשים לב אחד:

שני
 רחמי
 ומיני
 האיד
 ת"ר
 כתיב
 דשמ
 ליה
 פסול
 דינא
 א"ל
 קמיד
 וכי
 מיית
 איית
 א"ל
 למר
 זוזא
 אמר
 תפח
 במב
 נכל

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סז

רחמין לי כיוון דהוא דיינא אמינא מינייהו סנו לי
ומינייהו רחמו לי כיון דהוא דמאן דמיתייב לי
האידנא קא זכי למחר אמינא אי מרחם כולהו רחמו
לי אי מסנו כולהו סנו לי:]

ת"ר ו' שחר לא תקח אין צריך לומר שחר ממון לט
אלא אפי' שחר דברים נמי אסור מדלא

שמות כג

כתיב בצע לא תקח תיכי דמי שחר דברים כי הא
דשמואל הוה עבר במכרא אתא ההוא גברא יתיב
ליה ידיה א"ל מאי עבדתך א"ל דינא אית לי א"ל
פסילנא לך לדינא אמימר הוה יתיב וקא דאין
דינא פרח גדפא ארישיה אתא ההוא גברא שקליה
א"ל מאי עבדתך וכו' מר עוקבא הוה שדי רוקא
קמיה אתא ההוא גברא כסיה א"ל מאי עבדתך
וכו' ר' ישמעאל בר' יוסי הוה רגיל אריסיה דהוה
מיותי ליה כל מעלי שבתא כנתא דפירי יומא חד
איותי ליה בה' בשבתא א"ל מאי שנא האידנא
א"ל דינא אית לי ואמינא אנכ ארחאי איותי ליה
למר לא קביל מיניה א"ל פסילנא לך לדינא אותיב
זוזא דרבנן וקא דיינין ליה בהדי דקא אויל ואתי
אמר אי בעי טעין הכי ואי בעי טעין הכי אמר
תפת נפשם של מקבלי שחר ומה אני שלא נמלתי

במכרא גשר: יחב ליה ידא לסמכו: כנתא דפירי סל פירות
מפרדס של ר' ישמעאל: זוזא זוג: בהדי דאויל ואתי
בכל אשר הולך ובא היה לנו לזכותו של אותו ארץ ונאין לו פתחי

ואם נטלתי שלי נטלתי כך מקבלי שחר עאכ"ז:
ר' ישמעאל בן אלישע אייתי ליה ההוא גברא
ראשית הגו א"ל מהיכא את א"ל מדוך פלן
ומהתם להכא לא הוה כהן למיתבא ליה א"ל
דינא אית לי וכו' כדלעיל:

מ רב ענן אייתי ליה ההוא גברא כנתא דגילדני דבי
סג גילי א"ל מאי עבדתך א"ל דינא אית לי לא
קביל מניה א"ל פסילנא לך לדינא א"ל דיניה דמר
לא בעינא קבולי לקביל מר דלא למנען מר
מ"ג מאקרובי בכורים דתניא *ואיש בא מבעל שלישה
ויבא לאיש האלהים לחם בכורים עשרים לחם
[שעורים] וכרמל בצקלוננו וכי אלישע אוכל בכורים
הוה אלא לומר לך כל המביא דורון לת"ח כאלו
מקריב בכורים א"ל קבולי לא בעינא דאקביל
השחא דאמרת לי טעמא מקבלונן שדריה לקמיה
דרב נחמן שלח ליה נדייניה מר להאי גברא דאנא
ענן פסילנא ליה לדינא אמר מדשלח לי הכי ש"מ
קריביה הוא הוה קאים דינא דיתמי קמיה אמר

זכיות ואמר בלבו הלואי ויטעון כך וכך ויזכה נדן: ראשית הגו
בכל שנה שגוזז אותן קייב ליתן לכהן אחד מששים:
גילדני דבי גילי דגיס קטני: וכי אלישע אוכל בכורים הוה
והלל לא היה כהן שהרי מליכו נדה"י שנתייקם אביו
על שנט גז דכתיב ויעני ושפט. נבשן ומליכו נמס' פסקים נאלו
דנרים דשפט דהאי קרא אביו של אלישע: ש"מ קריביה הוא

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סח

*האי עשה והאי עשה עשה דכבוד תורה עדיף קו
סלקיניה לדינא דיתמי ואחתיה לדיניה כיון דחזא
בעל דיניה יקרא דקא עכיד ליה איסתתם טענתיה:
רב ענן הוה רגיל אליהו דאתי גביה דהוה מתני מא
ליה סדרא דאליהו כיון דעבר הכי איסתלק שס
אותיב בתעניתא ובעי רחמי ואתא כי אתא הוה
מיבעית ליה בעותיה ועכיד תיבותא (ואנחיה) ויתיב
קמיה עד דאפיק ליה סדריה והיינו דאמרו סדר
אליהו רבה סדר אליהו זוטא:

בשני דרב יוסף הוה ריתחא א"ל רבנן לרב יוסף מב
ליבעי מר רחמי אמר להו השחא ומה שס
אלישע דכי הוו רבנן מיפטרי מקמיה הוו פיישי
תרי אלפין ומאתן רבנן בעידן ריתחא לא הוה בעי
רחמי אנא אבעי רחמי וממאי דפיישי הכי דכתיב
*ויאמר משרתו מה אתן זה לפני מאה איש מאי ט"ג

להכי פסיל ליה לדיכא: האי עשה והאי עשה מלות הדייכים
עשה ושסתם לדק: עשה דכבוד תורה דיכא דהאי גברא
דחזא עשה דאיכא כבוד תורה דרב ענן כהדי עדיף:
סדר אליהו רבה שלמד קוז לתיבה: סדר אליהו זוטא שלמד
בתוך התיבה:

הוה ריתחא כעס של מקום ונא רעז לעולם: דכי מפטרי
תלמידיו טטנו לעמוד מנהמ"ד: הוו פיישי גביה אוכלי
זולמנו: תרי אלפי ומאתן דכתיב עשרים לקס ולקס נכורים
הרי כ"א וכרמל הרי כ"ג וכל אחד לפני ק' איש הרי תרין אלפין

68 שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות

לפני מאה איש אילימא דכולהו לפני מאה איש בשני בצורת טובא הוּו אלא לאו דכל חד וחד קמי מאה איש. כי הוּו מפטרי רבנן מבי רב הוּו פיישי אלפא ומאתן רבנן. מבי רב הונא הוּו פיישי תמני מאה רבנן. רב הונא הוּו דריש בתליסר אמוראי כי הוּו קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא ונפצי גלימיהו הוּו סליק אבקא וכסי ליה ליומא ואמרי במערבא קמו ליה ממתיבתא דרב הונא בכלאה. כי מפטרי רבנן מבי רבה ורב יוסף הוּו פיישי ארבע מאות רבנן וקרו לנפשייהו יתמי כי הוּו מפטרי רבנן מבי אביי ואמרי לה מבי רב פפא ואמרי לה מבי רב אשי הוּו פיישי מאתן רבנן וקרו לנפשייהו יתמי דיתמי:

מג אומר שמואל שנוי וסת תחלת חולי מעים. כתוב קי בספר בן סירא *כל ימי עני רעים והא ע"כ איכא שבתות וימים טובי כדשמואל דאמ' שמואל ^{והשלי טו} שנוי וסת תחלת חולי מעים בן סירא אומר אף לילות. בשפל גגים גגו ובמרום הרים כרמו ממטר גגים לגגו ומעפר כרמו לכרמים:

ומאתן: בתליסר אמוראי הזומעים מפיו ומשמיעים לרבים זה מכאן וזה מכאן ומלפנים ומלאקור ומתקלקי למקומות הרצה שהיה העם רב: וכסי ליה ליומא מאפיל את הקמה והיה כיכר בא"י:

שנוי וסת [אפילו] לטובה: במרום הרים כרמו שאין צידו

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות סט

ת"ר לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפי' בעיר מד
שרובה נכרים ואל ידור בח"ל ואפי' בעיר שס
שרובה ישראל שכל הדר בא"י דומה כמי שיש דין
לו אלוה וכל הדר בח"ל דומה כמי שאין לו אלוה ^{אמו' מ"ג}
שנא' *לחת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים ויקרא כה
וכי כל שאינו דר בארץ אין לו אלוה אלא לומר
לך כל הדר בח"ל כאלו עובר ע"ז וכן בדור הוא
אומר *כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמ' ^{ש"א כו}
לך עבוד אלהים אחרים וכי מו א"ל לדוד לך
עבוד אלהים אחרים אלא לומר לך כל הדר בחוץ
לארץ כאלו עובר ע"ז:

רבי זירא הוה קא משתמיט מיניה דרב יהודה מה
דבעי למיסק לא"י ראמי' רב יהודה כל העולה שס
מבבל לא"י עובר בעשה שנא' *בבלה יובאו ושמה קיא
יהו עד יום פקדי אותם נאום ה'. ור' זירא ההוא ^{ימיה כו}
בכלי שרת כתיב ורב יהודה כתיב קרא אחרינא ^{שנת פל'}
*השבעתי אחכם בנות ירושלי' בצבאו' או באילו' ^{כ"ד}
השדה וגו' ור' זירא ההוא שלא יעלו ישראל בחומה. ^{ש"א כ}

חזון לקנות במקום טוב וקונה צראז ההר וכל זבלים שהוא
מוציא לו כופל וזכ לכרמים שתמיו:
וכי מו אמר לו לדוד כן אלא מפני שהיה לריך לברוק ללאת
מארץ ישראל אל מלך מואב ואל חביש:
דבעא ר' זירא למיסק ורב יהודה מוסה בידו להכי הוה מישתמיט
מיניה: בכלי שרת כתוב קרא דלעיל מיניה כתיב כי

בות
איש
וחד
ב הו
פיישי
ליסר
הונא
ליומא
הונא
הו
מי כו
פפא
רבנן
כתוב
והא
שמואל
ר אף
ממטר
לרבים
מקומות
הקמה
אין בידו

ורב יהודה השבעתי אחרינא כתיב ור' זירא ההוא
מיבעי ליה לכדרכי יוסי בר חנינא דאמר רבי
יוסי בר חנינא שלא שבועות הללו למה אחד שלא
יעלו ישראל בחומה וא' שהשביע הקב"ה אז ישראל
שלא ימרדו באומות ואחד שהשביע הקב"ה את
האומות שלא ישתעבדו בהן כישראל יותר מדאי.
ס"ט נ"ב ורב יהודה (אמר) *אם תעירו ואם תעוררו כתיב
ור' זירא מיבעי ליה לכדר' לוי דאמר ו' שבועין
חללו למה תלתא הני דאמרן ואינד שלא יגלו
את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד
ס"ט לאוה"ע. *בצבאות או באילוף השדה א"ר אלעזר
אמר להם הקב"ה לישראל אם אדם מקיימי את
השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם
בצבאות או כאילות השדה:

מו א"ר אלעזר כל הדר בא"י שרוי בלא עון שנא'
ס"ט *בל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא

ס"ט טעיה לנ
כה אמר ה' לצבות אל העמודים ועל היס וגו': שלא יעלו
בחומה יקד ביד זוקה: אם תעירו ואם תעוררו צ' שבועות
בכל אמת: שלא יגלו את הקץ כניאים שניניהם: שלא ירחקו
את הקץ בעונם. ל"א שלא ידקו גרסינן לשון דוקק שלא ירבו
בתכוננים על כך יותר מדאי: ושלא יגלו את הסוד אמרי לה
סוד העיבור. ואמרי לה סוד טעמי התורה: מתיר את בשרכם
לשון הפקר:

ובל יאמר שכן (האוכן) חליתי כלו' לא יתרעם לומר לר' כי

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות ע

עון. א"ל (רבינא) [רבא] לרב אשי אנן בסובלי
חלאים מתנינן לה אמר רב ענן כל הקבור בא"י
כאלו קבור תחת המזבח כתיב הכא *מזבח אדמה ^{שמות כ}
תעשה לי וכתוב התם *וכפר אדמתו עמו. עולא ^{דנרי' לג}
הוה רגיל דהוה סליק לא"י נח נפשיה בח"ל אתו
אמרו ליה לר' אלעזר אמר אנת עולא *על אדמה ^{עמוס ו}
טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו
דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה ההוא
גברא דנפלה ליה יבמה בי חוואה אתא לקמיה
דר' חנינא א"ל מהו למיחח ליבמה א"ל אחיו
נשא כותית ומת ברוך המקום שהרגנו והוא ירד
אחריו אמר רב יהודה אמר שמואל כשם שאסור
לצאת מא"י לבבל כך אסור לצאת מבבל לשאר
ארצו רבה ורבי יוסף דאמרי תרוייהו אפי' מפומבדית'
לבי כובי ההוא דנפק מפומבדיתא לבי כובי שמתיה
רב יוסף ההוא דנפק מפומבדיתא לאיסתוניה שכיב
אמר אביי אי בעי האי צורבא מרבנן הוה חיי
רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו כשרין שבבבל א"י
קולטתן כשרין שבשאר ארצות בבל קולטתן למאי
כלס נשאי עון: אתה על אדמה טמאה תמות מקרא
הוא נכנולת עמוס: ארונו בא לקברו נא"י: כך אסור לצאת
מבבל לפי שי' ש' ישינות המרבני' תורה חמיד: דנפק
מפומבדיתא לבי כובי לגור שם: א"י קולטתן וכדמפרש:

כות
הוא
רבי
שלא
אל
את
דאי
בתיב
בועי
יגלו
הסוד
לעזר
את
רכס
שנא
נשוא
א יעלו
בנבעות
ירחקו
א ירבו
מרי לה
שרכס
ד לי כי

אלימא ליוחסין והאמר מר כל הארצות עיסה
 לארץ ישראל וא"י עיסה לבבל אלא לענין קבורה:
 מו אמר רב יהודה כל הדר בבבל כאלו דר בא"י
 שנאמ' *הוי ציון המלטי יושבת בת בבל
 זכריה נ אמר אבוי נקטינן בבבל לא הויא חבליה דמשיח
 תרגומא אהוצל דבנימין וקרו ליה קרנא דשיובת.
 יחזקאל כו א"ר אלעזר מתים שבת ל אינם חיים שנא' *ונתתי
 צבי כארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים
 שאין צביוני בה אין מתיה חיים מתיב רבי
 ישעיה כו אבא בר ממל *יחיו מתוך נבלתי יקומון מאי
 לאו יחיו מתוך מתים שבא"י נבלתי יקומון מתים
 שבת ל זמאי ונתתי צבי בארץ חיים אנכוכדנצר
 הוא דכתיב דאמר רחמנא מייחינא עלייהו מלכא
 דקליל כי טביא א"ל ר' מקרא אחר אני דורש
 עס וינ *נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ואלא
 הא כתיב נבלתי יקומון ההוא בנפלים הוא דכתי'
 ור' אבא בר ממל האי נותן נשמה לעם עליה
 אלימא ליוחסין שנואנים גאים מא"י והא בבבל חיקסי עמי:
 דאמר מר צפ' עשרה יוסין כל הארצות הרי הן אלל בבבל
 כעיסה המעורבת שאין פיכר בה מה בתוכה כך כל המשפחות
 ספק: אלא לענין קבורה של בבבל מוליכי' ארוכותיהם לקבר
 בא"י ושל שאר ארצו' הרמוקים מא"י וקרובים לבבל קוצרים
 בבבל שיש שם זכות תורה:
 וקרו לי' לימות המשיח: לעם עליה על א"י: חהוא בנפלי' כתיב

שנ
מא
אפי
העו
לכנ
להו
יוחו
העו
ע"י
צער
*וב
אב
למ
כיו
ישו
בעו
למ
על
ולע
בת
ש
רב
ליו

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עא

מאי עביר ליה מבעי ליה לכדר' אבהו דא"ר אבהו
אפי' שפחה כנענית שבא"י מוכטח לה שהיא בת
העה"ב כתיב הכא לעם עליה וכתיב התם *שבו ^{לש"י כב}
לכם פה עם החמור עם הרומה לחמור. ורוח
להולכים בה א"ר ירמיה (א"ר) [בר] אבא א"ר
יוחנן כל המהלך ד' אמות בא"י מוכטח לו שהוא בן
העה"ב. ולר"א צדיקי שבח"ל אינם חיים א"ר אלעאי
ע"י גלגול מתקיף לה ר' אבא סלא רבא גלגול צדיקי
צער הוא אמר אב"י מחילו נעשות להם בקרקע:

*ונשאתני ממצרים וקברתני בקברתם. אמר מח

קרנא דברים בגו יודע היה יעקב עס

אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבח"ל חיים כר"א מו

למה הטריח את בניו *שלא קבל עליו צער מחילות כ"א שחל

כיוצא בדבר אזה אומר *וישבע יוסף את בניו לא יוכה

ישראל וגו' א"ר חנינא דברים בגו יודע היה יוסף לחילות

בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבח"ל חיים עס כ

למה הטריח את אחיו ד' מאות פרסה *שלא קבל כ"א

עליו צער מחילות שלחו ליה אחותי לרבה יודע שחל וכו' כדלעיל

ולעול' בא"י: שבו לכם פה עם. עם מלשין עם: אינם חיים

בתמיה: ע"י גלגול מתגלגלים העלמות עד א"י וקיים

עס: מחילות נעשות להם בקרקע ועומדים על רגליהם

והולכים במחילות עד א"י ועס מתגלגל ויולאין:

דברים בגו יש כאן דברים מסותרים בדבר זה ולריך לתת להם

לכ: שצדיק גמור היה ולא היה לריך לזכות א"י: שלחו

ליה אחותי לרבה בר קמחי בפומבדיתא הוה והיו לו אקים

יעקב שצדיק גמור היה וכו'. אילפא מוסיף בה
 דברים מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת
 ובקש לירד כיון ששמע כזאת גלגל בעצמו עד יום
 מותו אע"פ שהכס גדול אתה אינו דומה לומד מעצמו
 ללומד מרבו ואם תאמר אין לך רב יש לך רב
 ומנו ר' יוחנן ואם אין אזה עולה הוהר כג' דבריו
 אל תרבה בישיבה שישבה קשה לתחתוניות. ואל
 תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב. ואל תרבה
 בהליכה שהליכה קשה לעינים אלא שליש בעמידה
 שליש בישיבה. שליש בהלוך. כל ישיבה שאין
 עמה סמיכה עמידה נוהה הימנה. עמידה ס"ד
 כס והאמרת עמידה קשה ללב אלא ישיבה * שאין
 ע"נ בה סמיכה עמידה שישבה סמיכה נוהה הימנה:
 מא א"ר אלעזר עמי ארצות אינם חיים שנא' * מתים
 כס בל יחיו רפאים כל יקומו ת"ה מתים כל יחיו
 יפיעה כו וכול לכל ת"ל רפאים כל יקומו במרפה עצמו מדבריו

בא"י ואלהו אגרת זו כדי שיעלה אללס: אילפא מוסיף בה
 דברים עוד שלמו לו כן: מעשה באחד שהיה מצטער על
 אשה אחת שכתן בה עיניו והיא היתה נק"ל: ואע"פ שחכם
 אתה יפה לך לעלות כאן ללמוד מפי הרב שאין דומה הלמד
 מעלמו וכו': ואם תאמר אין לך רב כאן איכול ללמדך: שאין
 בה סמיכה כמו נמטות או נקתדרות יש סמיכה נספסלין
 כס ואלה דברים: וכסאות אין סמיכה: ואלה דברים
 רפאים כל יקומו במרפה עלמו סד"ח: ואלה דברים
 סד"ח ואלה דברים: ואלה דברים: ואלה דברים: ואלה דברים:

שני
 חורו
 דאמ
 דכה
 מל
 באו
 באו
 דקא
 מן
 כלל
 * כי
 בתו
 מנכ
 כיו
 ולד
 כל
 והמ
 מד
 ש
 בע
 (ע)
 ואח
 יהא
 כל

שני דייני גזירות פיק שלשה עשר כתובות עב
חורה הכתוב מדבר א"ל ר' יוחנן לא ניהא למרייהו
דאמרת להו הכי ההוא במרפה עצמו לע"ז הוא
דכתיב א"ל מקרא אחר אני דורש דכתיב *כי ישיצו כו
טל אורות טלך וארץ רפאים וגומר כל המשתמש
באור תורה אור תורה מחייהו וכל שאן משתמש
באור תורה אין אור תורה מחייהו כיון דחוייה
דקא מצטער א"ל ר' מצאתי להם (רפואה) [תקנה]
מן התורה *ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים דנני' ד
כלכם היום וכי אפשר לדבוקי בשכינה והכתיב
*כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא כל המשיא ש
בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח והמהנה ת"ח
מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה
כיוצא בדבר אתה אומר *לאהבה את ה' אלהיך ש
ולדבקה בו וכי אפשר לאדם לדבק בשכינה אלא
כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לת"ח
והמהנה ת"ח מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו
מדבק בשכינה. א"ר חייא בר' יוסף עתידין צדיקי'
שמבצבצים ועולי' בירושלים שנא' *ויצו מעיר תליס עב
כעשב הארץ ואין עיר אלא ירושלים שנ' *וגזרי ח"כ יע
(על) [אל] העיר הזאת. וא"ר חייא בר' יוסף עתידין ישיצו לו
וארץ רפאים חפיל ולארץ רפאים חפיל: מצאתי להם תקנה
יהנו לת"ח מנכסיהם: העושה פרקמטיא מתעסק במחון ת"ח
כדי להגיע לידם שבר והם פנויים לעסוק בתורה ע"י אלו וכמי
קיים כלכם היום ע"י דבוקו של ת"ח יזכה לקיומ:

צדיקים שיעמדו בלבושיהם ק"ו מחמה מה חמה
שנקברה ערומה יוצאה בכמה לבושים צדיקים
שנקברו בלבושיהם עאכ"ו:

נ א"ר הייא בר יוסף עתידה א"י שתוציא גלוסקאו
שס וכלי מילת שנאמ' *יהי פיסת בר בארץ.

ת"ר יהי פיסת בר בארץ בראש הרים אמרו עתידה
חטא שתתמר כדקל ועולה בראש הרים ושמה
שנת פ"ק

תאמר יש צער לקוצרה ת"ל *ירעש כלבנון פריו
שס הקב"ה מביא רוח מבית גנוזו ומנשבת עליה ומשרה

את סלתה ואדם יוצא לשדה ומביא מלא פסת
לנ ידו וממנה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו *עם חלב
דנדי' לנ

כליות חטה אמרו עתידה חטה שתהא כשתי כליות
של שור הגדול ואל תתמה שהרי שועל קינן בלפת

ושקלוהו ומצאו בו ששים ליטרין בליטרא של צפורי.
חניא א"ר יוסי מעשה בשיחין באחד שהניח לו

אביו שלשה ברי חרדל ונפשח אחד מהם ונמצאו
בו ט' קבין חרדל ומעציו סיככו בו סוכת יוצרין.

אר"ש בן תחליפא קלח של כרוב הניח לנו אבא
שס והיינו עולים ויורדים בו בסולם. *ודם ענב תשתה

גלוסקאות וכלי מילת דריש פסת בר לשון פסת היד שהיא רצנה
וקטה רצנה לא משכמת אלא פת אפויה: וכלי מלת

דריש פסת לשון כתוכת פסיס: שתתמר לשון תומר דקל: קינן
בלפת כקב בו עד שעשה לידתו נתוכו ואעפ"כ שקלו את המותר

ס' ליטרין: נפשח כנדל אחד מהן מן הקלס: והיינו עולים
בסולם ללקט עלים העליונים: ודם ענב תשתה מתוך העכנה

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עג

חמר אמרו לא כעה"ו עה"ב העה"ו יש בו צער
לבצור ולדרוך העה"ב מביא ענבה אחת בקרון או
בספינה ומניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפטם
גדול ועציה מסיקין תחת התבשיל ואין לך כל
ענבה וענבה שאין בה ל' גרבי יין שנא' ודם ענב
תשתה חמר א"ת חמר אלא חומר. כי אחא רב
דימי אמר מ"ד *אוסרי לגפן עירה אין לך כל
גפן וגפן שבא"י שאין צריך עיר אחת לבצור *ולשורקה
בני אחונו אין לך כל אילן סרק שבא"י שאינו
מוציא משוי שתי אחונות ושמא תאמר אין בו יין
ת"ל *כבס ביין לכושו ושמא תאמר אינו אדום
ת"ל וברם ענבים וש"ת אינו מרוה ת"ל *סותר
וש"ת אין בו טעם ת"ל *חכלילי עינים מיין כל
חיד שטועמו אומר לי לי וש"ת לנערי' יפה ולזקני'
אינו יפה ת"ל *ולבן שנים מחלב אל תקרי לבן
שינים אלא לבן שנים פשטיה דקרא במאי כתיב
כי אחא רב דימי אמר אמרה כנ"י לפני הקב"ה
רבש"ע רמוז בעיניך דבסימ מחמרא ואחוי לי שיניך
תשתה ולא תנטרך לדורכו: חומר כור והוא ל' סאין: גרבי
סאה: אין לך כל אילן סרק שלא יעשה פרי: אין בו יין אין
בו לקוח בפרי: סוטה לשון הסתה שהיין מסית את השכור:
רמוז לי בעיניך (ומתרגם) [ומתרגם] לשון שקוק ומקוך קוך
לי בעינים שלך וטוב לי מיין כשתראני פני' להוצות ושוקות:
ואחוי לי שיניך [אף זו] לשון שקוק שהשוק שיכיו כגלים:

דבסי' מחלבא מסייעא לי' לר' יוחנן דא"ר יוחנן טיב
המלבין שיני' לחברו יותר ממשקהו חלב שנא' ולכן
שנים מחלב אל תקרי לבן שינים אלא ליבון שינים:
נא רב חייא בר אדא מקרי דרדקי דר"ל הוה איפגה
סל תלת' יומי ולא אתא כי אתא א"ל אמא

איפגרת א"ל דלית אחת הניח לי אבא ובצרת
ממנו יום ראשון ג' מאות אשכולות אשכול לגרב
יום ב' בצרתי ג' מאות אשכולות ב' אשכול לגרב.
יום ג' בצרתי ממנה ג' מאות אשכול' ג' אשכול לגרב
והפקרתי יותר מחציה א"ל אי לאו דאיפגרת הוה
עבדא טפי. רמי בר יחוקאל איקלע לבי ברק חוינתו
להנהו עוי דקאכלן תותי תאיני וקא נטיף דובשא
מתאיני וחלבא טייף מנייהו ומערב בהרי הדדי

בנח' אית' אמר היינו זבת חלב ודבש. א"ר יעקב בן *רוסאי
דוסתאי מלוד לאונו ג' מילין פעם אחרת קדמתי בנשף
והלכתי עד קרסולי בדבש של תאנים אמר ר"ל
לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של צפורי והוי
שיתסר מילין אשיחסר מילין אמר רבה בר בר
חניל'ס"קחנה לדידי חזי לי זבת חלב ודבש של כל א"י
קיב *והויא כמבי מיכסי עד אקרא דחולבנקי עשרין

אפגר לשון ציטול: דלית כרס המודל על גבי כלונכאות
טרי' ליאה בלע"ז: הוה עבדא טפי שהרי ראית שנכל
יום היין מתמעט מן האשכולות וזה עוכש הנטול: קדמתי בנשף
קודם עמוד האקר: והוה כמבי מכסי עד אקרא דחולבנקי

שני דייני גזירות פרץ שלשה עשר כתובות עד

ותרתי פרסי אורכא ופוחיא שיתא פרסיר' חלכו
ור' עוירא ור' יוסי בר חנינא איקלעו להווא אתרא
אוייתו קמיהו אפרסקא דהוה כאילפס כפר הינו
ואילפס כפר הינו כמה הוה חמש סאין. אכלו שליש
והפקירו שליש ונתנו לפני בהמתן שליש. לשנה
איקלע ר' אלעזר להתם ואייתו לקמיה נקטן בידיה
ואמר *ארץ פרו למלחה מרעת יושבי בה ר' יהושע מליס קי
כ"ל איקלע לגבלא חוינהו להנהו קטופי דהווקיימי כי
עגלי אמ' עגלי' בין הגפני' אמרו לי' קטופי נינהו אמ'
ארץ ארץ הכניסי פירותיך למי את מוציאה פירותיך
לערביי' הללו שעמדו עלינו בחטאתינו לשנה איקלע
ר' חייא להתם חוינהו דהווקיימי כעזי אמ' עזים בין
הגפנים א"ל זיל לא תעביד לן כחברך:

ת"ד בברכותיה של א"י בית סאה עושה ה' רבוא נב
כורין בישיבתה של צוען בית סאה עושה ע' כורין ס
דהני' א"ר מאיר אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה
עושה ע' כורין. ואין לך מעול' בכל ארצו' יותר מארץ
כשתלרף כל המקומות ישתער לכך: נקטן בידיה מלאן קטנות
כאחות בידו אחת: קטופי אשכולות כדמרגמיכן לא תצנור לא
תקטוף: לשנה לסוף שנה:

בברכותיה כשהשנה מצורכת: בישיבתה של צוען וכו'
[כלומר] כדמפרש ואזיל ומלוען אתה למד לא"י
כדמפרש ואזיל: אני ראיתי בבקעת בית שאן שהיא משאר
ארצות: בית סאה עושה ע' כורין וכיון דנשאר ארצות יש ע'

כ"א יג מצריו שנ' *כגן ה' פארץ מצריו ואין לך מעול בכל ארץ
 ישעיה ל מצרים יותר מצוען דהוה מרבו בה מלכי דכתי' *כי היו
 בצוען שריו ואין לך טרשי בכל א"י יותר מחברון דהוה
 קברו בה שככי ואפ"ה חברון מבונה על א' משבעה
 בצוען דכתי' *וחברון שבע שני נבנתה לפני צוען מצריו
 נחדכר יג סדק אלו מאי נבנתה אילימ' נבנתה ממש אשר אדם בונה בית
 לבנו קטן קודם שיבנה לבנו גדול שנא' *ובני חם כוש
 ומצרים פוט וכנען אלא שמבונה על אחת משבע
 בצוען והני מילי בטרשים אבל שלא בארשים
 ה' מאה וה"מ שלא בברכותיה אבל בברכותיה
 כ"א כו כתיב *ויורע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה
 ההיא מאה שערים:

נג תניא אמר ר' יוסי סאה ביהודה היתה עושה ה'

כורין כ"ג בארץ מצרים שאין לך מעולה בכל הארצות כמלרים
 שהרי כמשלה לגן ה' ואין במלרים מדינה מעולה כלוען: דמרבו
 בה מלכי מצרים שאל' כי היו כלוען שריו על (מלך) [מלכי]
 ישראל הכתוב מדבר לגנאי שמרדו בהקצ"ה וסמכו על מלכי
 מצרים ותמיד היו שריהם ואלוקיהם מלוויין כלוען שלוקים אל
 מלך מצרים מביאים תשורה: מבונה צנויה בכל עוב מבונה
 לשון פרי כדכתיב ואזנה גם אנכי ממנה: לבנו הקטן לכנען:
 לבנו הגדול למלרים: על אחת ז' הרי ז' פעמים ע' הרי ת"ץ
 ובמקום שאיכו ערשים כמצרון יש להוסיף עד ת"ק וצנרכותיה
 כתיב מאה שערים על אחת שנשאר שנים כתברך למאה מאה
 פעמים ת"ק הרי ה' רבוא:

שני דיני גזירות פרק שלשה עשר כתובות עה

סאים סאה קמח סאה סולת סאה סוכין סאה
מורסן וסאה קיבורית א"ל ההוא צדוקי לר' חנינא
יאוי משבחיתו בה בארעכון בית סאה אחת הניח
לי אבא ממנה משח ממנה חמר ממנה עיבור
ממנה קטניות ממנה רועות מקנתי א"ל ההוא בר
אמוראה לבר ארעא דישראל האי (תלתא) [תאלתא]
דקיימא אגודא דירדנא כמה גזריתו מינה א"ל
שיתין כורי א"ל אכתי לא מעייליתו בה אחריבתוה
אנן ק"כ כורי הוה גזרינן מינה א"ל אנא נמי מחד
גיסא קאמינא לך. אמר רב חסדא מ"ד *ואתן לך
ארץ חמדה נתלת צבי למה נמשלה א"י לצבי
לומר לך מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף א"י

סאה קמח הוא חזק היולא מן הכפה והקטנים טעונים
ברישים של גריסין ואינן טעונים דקיס והכפה מוליאה
הקמח וקולט' הסולת ומעזיר מה שגנפה לריקים: סובין
שהמכתשת מוליאה בשלותתין טטין לסולת כותשין אותן במכתשת:
מורסן הן סובין היולאים באחרונה: קיבורית קמח שאינו יפה
שעושים ממנו פת קבור וקורין שהכורי"רא: יאה משבחיתו בה
בארעכון יפה אתם משצקין אותה: בית סאה הניח לי אבא
בא"י: א"ל ההוא בר אמוראה אס' מצני האמורי אמר ליהודי
תקלת ביאתו לארץ: הך תלתא דקיימא אגודא דירדנא דקל
פלוגי העומד על שפת הירדן: כמה גזריתו מינה כמה תמרים
אתם גודרים הימנו לקיטת תמרים קרויה גדידה כלשון משנה
וגזרא כלשון ארמי: אין עורו מחזיק בשרו שהעור כוץ וגומד

אינה מחזקת פירותיה. ד"א מה צבי זה קל מכל החיות אף א"י קלה מכל הארצו' לבשל את פירותיה אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן אף א"י קלה לבשל ואין פירותיה שמנים ת"ל *ארץ זבת חלב ודבש שמנים מחלב ומתוקים מדבש: (ובב"ב ס' ע"י שמת הניאו מאמר דומה לזה):

גד אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם א' ששגר לכית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת מאי קמ"ל חשיבותא דא"י קמ"ל: נה רבי אלעזר כי הוה סליק לא"י אמר פלטי לי מחדא כי סמכוהו אמר פלטי לי מתרתי כי

אוחבוהו בסוד העיבור אמר פלטי לי מתלתא שני יחוקל' יג *והיחה ידי על הנביאים החוזים שוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד העיבור ובכתב בני ישראל לא יכתבו זו סמיכה ואל אדמת בני ישראל לא יבאו כמישמעו רבי זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למיעבר נקט במצרא וקעבר א"ל

לאמר הפסעו: אינה מחזקת פירותיה עושה פירותיה מרובין עד אין מקום להלכיען:

כלי פשתן כלי מפשתן קדש: חשיבותא דא"י שמערת לבשל פירותיה בעלרת:

פלטי לי מחדא כללתי מאמת מן הקללות האמורות במקרא: נקט במצרא יש מקום שאין גאר ומשליכים עץ על רוקב הכהר משפה לשפה ואינו רקב לילך עליו כי אם אוקו בידיו נמנל

שני דייני גזירות פרק שלשה עשר כתובות ע

ההוא צדוקי עמא פויוא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו
אכתי בפויזותייכו קיימיתו א"ל דוכתא דמשה ואהרן
לא זכו לה אנא מי יימר דזכינא לה ר' אבא מנשק
כיפי דעכו ר' חנינא מתקן מתקליה ר' אמי ורבי
אסי *קיימי משמשא לטולא ומטולא לשמשא ר' שס"ע"ג
חייא בר גמרא מייגדרר בעפרא שנא *כי רצו תלי' קנ
עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו א"ר זירא
אמר (רבה בר ירמיה) [ר' ירמיה בר אבא] דור
שכן דוד בא קטיגוריא בתלמודי חבמו' כי אמריתת
קמיה דשמואל אמר צירוף אחר צירוף שנא *ועוד
בת עשיריה ושבה והיתת לבער. תני רב יוסף

המתוק למעלה מחכו קשור שני ראשו בשתי יתדות אחד מחאן
ואחד מחאן בשני עצרי הנהר: עמא פויוא עם צהול: דקדמיתו
פומייכו לאודנייכו מתקלתכס הייתם צהולים שהקדמתם
נעשה לנשפע ועודכס צנהלתכס] כנתקלה למהר לעשות דבר
בלא עתו: כיפי דעכו אלמוגים ל"א כיפי דעכו סלעים: מתקן
מתקליה משה ומתקן מכאולי העיר מקמת קנת הארץ שהיתה
קנינה עליו ומקור שלא ילא שס רע על הדרכים: קיימי משמשא
לטולא כשהשעם הגיע למקום שהם יושבים וגורסים וקמה
מקדרת עליהם עומדים משם ליטב כלל ובימי הלכה עומדים מן
הכל ויושבים בקמה כדי שלא יוכלו להתרעם על ישיבת א"י*: ע' חלק
קטיגוריא הרבה מסטיכים ומלמדים קונה יעמדו עליהם: על ססוק
צירוף אחר צירוף גזירות על גזירות: ועוד בח עשיריה
כשתשעה חלקי יהיו אבודי ולא כותר כי אם העשירית אף היא שלום

בוזוי ובוזוי דבוזוי. אמר רב הייא בר אשי אמר
נ"ס' חלק רב עתידין כל אילני סרק עובא"י שיטענו פירות
יאלב שנא' *כי עץ נשא פרוי תאנה וגפן נתנו חילם:

מ ס כ ת נ ד ר י ם

כל כנויי נדרים

פרק ראשון

א א"ר חנין אמר (רבי) [רב] השומע הזכרת השם
ז מפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדהו הוא
ע"ז עצמו יהא בנדוי שכל מקום שהזכרת השם מצוי

שמות ד תשוב והית' לבער: בוזוי ובוזוי דבוזוי שוללים אחר שוללים: כי
חגיגה ע"ץ נשא פרוי מדכתיב תאנה וגפן כתבו חילם הרי עץ פרי
ס"ק *אמור מה ת"ל כי עץ נשא פרוי אף אילני סרק ישאו פרים:

סוסי' פ' במד' *השומע הזכרת וכו' בריש תמורה מפקינן אזהרה למזכיר שם
שמים לבטלה מדכתיב את ה' אלהיך תירא: ואם לא

נדהו הוא עצמו יהא בנדוי לא שיהא בכדוי מאליו אלא ראוי
להתכרות קאמר שהרי אינו קמור השומע ושיתק מהמזכיר עלמו:

שבכל מקום טעמא קא יהיב למאי דקאמר ואם לא נדהו הוא
עלמו יהא בכדוי שהרי עכשו קמור דשם עכויות מלויה דכתיב בכל

המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וזכרתיך ומדהזכר' השם למטה
מציאה זרכה ועושר הזכרה לשוא גורמ' עכויות א"כ מדכתיב גבי

שזועת שקר וכלתו את עליו וגו' ונתמורה קדמה הזכרת השם
* הפי' על חס' כדריס הוא חלוקט חפירש"י וחסי' ר"ג וחקרא"ש וחסי' י.